

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 8.

O B S A H :

I. Müller: Prostriedky na dosiahnutie dokonalosti, 337. Garrigou-Lagrange: Odozvanosť dôverujúca Prozreteľnosti, 346. V. Müller: Náboženstvo a život, 350. Likavský: Eva, 353. Babor: Vo Stvoriteľových službách, 357. Friethoff: Božia Matka, 361. Do výšav, 367. Život, 370. Literatúra, 378.

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anton Surjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. — Číslo šeku 6181.

U P O Z O R Ň U J E M E našich čitateľov, že do tohto čísla vkladáme složenky a prosíme dlžníkov, aby zaplatili predplatné. V administrácii sme sa presvedčili, že mnohí, veru, nemajú predplatné vyrovnané! Takto sa potom hatí práca redakcie, a tomu každý z vás pri dobrej vôli môže ľahko odpomôcť. Blíži sa koniec roka, a my tiež musíme platiť veľké položky do kníhtlačiarne; nuž nech nebude v smeristickej rodine nikoho, ktorého by sme museli ešte raz upozorňovať a prosiť o predplatné.

PRIATELIA a dobrodinci smeristického hnutia, čo už poslali predplatné na rok 1941, nech použijú naše složenky na odoslanie nejakej podpory na náš tlačový fond. Mnohým študentom posielame *Smer* zadarmo, ešte viacerým za minimálne ceny. Sami to ne-

Prostriedky na dosiahnutie dokonalosti¹.

Kto už pozná cieľ života a je presvedčený o tom, že sa musí k tomuto cieľu približovať, že sa musí zdokonaľovať, aby neostal stáť na ceste k večnosti, hľadá prostriedky, ktorými cieľ istotne dosiahne. V predošlých úvahách som poukázal na potrebu každodenného zdokonaľovania sa, čo celkom logicky vyplýva zo samej povahy duchovného života. Teraz chceme vedieť, ako dosiahneme kresťanskú dokonalosť. Ide teda o prostriedky, ktoré načim použiť, keď sa chceme približovať k dokonalosti Boha.

Všetky prostriedky schematicky zaradím do dvoch všeobecných skupín, a podľa tejto schémy bude o nich reč v nasledujúcich článkoch:

Prostriedky na dosiahnutie kresťanskej dokonalosti:

1. Vnútorané: a) **Túžba po dokonalosti.**
b) **Poznanie Boha a sebapoznanie.**
c) **Stotožnenie s božou vôľou.**
d) **Modlitba.**
2. Vonkajšie: a) **Duchovné vedenie.**
b) **Usporiadanosť života.**
c) **Duchovné čítanie a prednášky.**
d) **Posväcovanie spoločnosti, v ktorej žijeme.**

¹ S. Jean de la Croix: *La montée du carmel*, I. I; T. Valigornera: *Mystica theologia Divi Thomae*, t. I, q. II; t. II, appendix; Chrysostomus a Iesu Sacr.: *Asceticae et mysticae summa*, p. II; A. M. Meynard: *Traité de la vie intérieure*, p. I, l. II; A. Tanqueray: *Précis de théologie ascétique et mystique*, str. 272 a nasl.; J. Arinterro: *Du désir de la perfection*, porov. *La vie spirituelle*, 1920, str. 296.

Túžba po dokonalosti.

Kto chce byť dokonalý, musí túžiť po dokonalosti. Pravda, nie každá túžba po dokonalosti človeka skutočne aj privedie k akej-takej dokonalosti; preto načim poznať povahu a vlastnosti tej túžby, ktorú učiteľia duchovného života zaradili medzi účinné prostriedky na jej dosiahnutie.

Túžba, ako učí sv. Tomáš Akv., je akýsi pohyb duše k neprítomnému dobru. Túžime po niečom, čo nemáme, čo nám chýba. A takto sa rozlišuje túžba od radosti, ktorá je výsledkom vlastníenia nejakého dobra prítomného. Radujeme sa vtedy, keď už máme, po čom sme túžili. V psychológii rozlišujeme dvojakú túžbu: túžbu smyslovú, čiže smyslový pohyb k smyslovému neprítomnému dobru a túžbu rozumovú, ktorá je úkonom vôle, a jej cieľ je dobro duchovné. Teraz je reč o rozumovej túžbe, ktorá v nadprirodzenom živote vzniká pod vplyvom božej milosti. Môžeme teda povedať, že túžba po dokonalosti je úkon vôle, ktorým pod vplyvom božej milosti ustavične smerujeme k duchovnému pokroku.

S týmto úkonom vôle dosť často sú spojené citové hnutia alebo i zbožné pocity, ktoré zosilňujú takúto túžbu; lež tento citový prvok je celkom podradný a nie nevyhnutný.²

Túžba po dokonalosti je teda výsledkom činnosti božej milosti a činnosti našej

² Na to upozorňuje i sv. Tomáš Akv. v Teol. Sume I—II, ot. 30, čl. 1 ku 1.: Túžba po múdrosti alebo iných duchovných dobrách niekedy sa menuje žiadostivosť... pre napätie žiadosti vyššej časti, z ktorej býva pretekánie do nižšej žiadosti; a tak i nižšia žiadosť svojím spôsobom smeruje k duchovnému dobru, nasledujúc vyššiu žiadosť..., ako sa vraví v Žal. 83: „Moje srdce i moje telo plesajú v Bohu živom.“

vôle. Boh nás od večnosti miluje a chce sa s nami spojiť. „Večnou láskou som Ťa miloval, preto som Ťa z milosrdenstva k sebe pritiahol.“³ Hľadá nás s láskou, ktorá nepozná hraníc, ktorá sa nevie unaviť, ako keby nemohol byť bez nás šťastný. A keď zasa duša, osvietená pravdami viery, hľba nad sebou, začína poznávať, že je prázdna, nespokojná a že ju okrem Boha nič neuspokojí. Uboľené ľudské srdce je nespokojné, túži po Bohu, túži po božej láske a dokonalosti ako jeleň po čistých a čerstvých prameňoch horských vôd. Ale táto túžba ľudskej duše tu na svete nebude nikdy ukojená, lebo vždy musíme kráčať k úplnému spojeniu s Bohom; preto môže rásť, ak tomu sami neprekážame. Bohužiaľ, tých prekážok je veľa, a tu nič neostáva, ako prehlbovať presvedčenie o nevyhnutnosti a neobmedzenej potrebe tejto túžby.

Túžba je prvý krok k dokonalosti, je to podmienka nenahraditeľná. Veď cesta k dokonalosti je únavná, zasypaná prekážkami, proti ktorým treba bojovať. A toto všetko predpokladá stálu pohotovosť a mužnú silu, ktorá neklesne pod bremenom obetí, bez ktorých duchovný život je nemysliteľný. Nuž a na takúto cestu nastúpi iba ten, čo túži po cieli, ktorý je až na konci cesty, teda človek, ktorý sa nedá premôcť únavou ani bojom, ale ktorý za Boha vie obetovať všetko. V Písme svätom ako vzor našej dokonalosti dáva sa nám sám Syn Boží, Ježiš Kristus. Dočítame sa tam o jeho etnostiach, o jeho apoštolskom svätom živote. Aký význam majú tie obširne líčenia života Spasiteľa? Isteže aj ten, aby v nás vypestovaly túžbu po takom živote, aký žil Ježiš Kristus. Toto potvrdzuje posvätná liturgia Cirkvi svätej cez celý rok, keď nám pripomína vždy iný úsek zo života Krista Pána. Advent vyjadruje vrúc-

³ Jer. 31, 3.

nu túžbu ľudského srdca po príchode kráľovstva Kristovho. Vianočný čas chce rozšíriť naše srdce pre lásku božského Dieťaťa. Pôst, v ktorom spomíname na bolestné utrpenie Ježiša Krista, svojim kajúcim programom pripravuje nás na prijatie veľkonočnej milosti. Veľkonočný čas volá ľudskú dušu k dôvernejšiemu spojeniu s Bohom a takto ju pripravuje na turečne prijatie darov Ducha Svätého. Liturgický život Cirkvi svätej nás takto povzbudzuje cez celý rok k túžbe po väčšej dokonalosti, k túžbe po každodennom duchovnom pokroku.

A kto číta so záujmom životy svätých, presvedčí sa tiež o tom, že bez túžby po dokonalosti, ktorú treba často obnovovať, ani jedna duša nepokračuje na duchovnej ceste k Bohu. Dobre to hovorí sv. Terézia, keď píše vo vlastnom životopise: „Nepodceňujme svoje túžby, lebo ony sú veľmi dôležité. Silno verme, že s božou pomocou a s naším pričinením časom dosiahneme to, čo s božou milosťou dosiahli toľkí svätí. Keby nikdy neboli túžili po takých veciach, alebo keby ich duchovné túžby boli len nepatrné, nikdy by neboli vystúpili až tak vysoko... Veru, ani sami neviete, aké je dôležité v duchovnom živote nadchýnať sa veľkými vecami!“ Makateľným príkladom tohto tvrdenia je svätica sama. Ako dlho ostávala dušou prostrednou, kým neroztrhla všetky putá, ktoré ju viazali k nej samej i ku svetu a znemožňovali rýchly postup k vrcholcom duchovnej dokonalosti. Lebo len čo sa celá odovzdala Bohu, stúpala zázračnou rýchlosťou k cieľu života.

Konečne každodenná skúsenosť vo vedení duší to tiež potvrdzuje. Keď pracujete s dušami, ktoré pokorne túžia po dokonalejšom živote, presvedčíte sa o tom, že rady vykonajú všetko, čo im nariadite ako prostriedok na zdokonaľovanie. Ale keď sú to duše slabé, povrchné, vypočujú ochotne mnoho prednášok,

budú prikyvovať vašim radám, ale nič nevykonajú. Vaša námaha bude bezvýsledná. Prečo? Nuž len preto, že po duchovnom ako aj po telesnom pokrme túžia len duše hladné a smädné. Boh zahrňuje svojimi darmi len tých, čo po nich túžia, smädia, nie ľahostajných. „Hladných nakŕmil dobrými vecami a bohatých prepustil naprázdno.“⁴ Túžba po dokonalosti musí teda byť účinná, musí to byť vnútorná sila, ktorá nás bude takrečeno pudiť k lepšiemu životu.

Veď kto vrúcne túži po niečom, ten už vari polovičku diela vykonal; túžba totiž rozohní všetky naše schopnosti pre činnosť. Kto teda túži po dokonalosti, ten k nej smeruje, ten sa už začína zdokonaľovať. Kto chce a túži milovať Boha, už ho aj miluje, lebo Boh vidí naše úmysly a vie ich lepšie shodnotiť ako my sami. Preto celkom správne napísal Pascal: „Nehľadal by si ma, keby si ma už nebol našiel.“ Túžba teda po niečom znamená hľadať, a kto hľadá, nájde: „Každý, kto hľadá, nájde.“⁵

No a s nadprirodzeného hľadiska každá takáto túžba je modlitbou, je to duchovné spojovanie duše s Bohom, ktorý ju k sebe dvíha a priťahuje. A Boh rád vypočuje každú našu prosbu, každú našu modlitbu, a to najmä vtedy, keď prosíme o pomoc pre osobné posväcovanie, veď to je najvrúcnejšia túžba božského Srdca: „To je totižto vôľa božia, píše sv. Pavol,⁶ aby ste sa posväcovali.“ A Kristus Pán chcel iba rozohniť našu túžbu po dokonalosti, keď povedal: „Ak kto smädí, nech príde ku mne a nech sa napije.“⁷ Preto sv. Tomáš Akvinský učí,⁸ že túžba uschopňuje túžiaceho pre prijatie vyťaženej veci. Kto viac túži, viacej dostane,

⁴ Luk. 1, 53.

⁵ Mat. 7, 8.

⁶ 1 Tes. 4, 3.

⁷ Ján, 7, 37.

⁸ Teol. Suma: I, ot. 12, čl. 6.

lebo prameň božích milostí je nevyčerpatelný.

Napokon každá takáto túžba rozširuje schopnosť našej duše a uschopňuje ju pre prijímanie vždy väčších darov božích. Veď Pán Boh je nekonečne bohatý, jeho láska je neobmedzená, jeho milosti a dary sú nevyčerpatelné. Ale nám určil z plnosti svojho bohatstva toľko, koľko sme schopní prijať. Teda, čím bude naše srdce viacej rozšírené vrúcnyimi túžbami, tým bude viacej otvorené milostiam, ktoré Pán Boh rozdáva vždy štedro: „Len roztvor svoje ústa a ja ich naplním.“⁹

Aby sme prišli k takýmto výsledkom v duchovnom živote, naša túžba musí byť výsledkom božej milosti v nás, aby sme vedeli takrečeno vychutnať jej potrebu, aby sme boli vnútorne vonkoncom presvedčení o jej nenahraditeľnosti. Veď tu ide o vec božiu, ktorá je nemysliteľná bez božej milosti. No a milosť dostaneme len modlitbou; preto treba sa stále modliť, aby Boh v nás rozmnožil túto túžbu po dokonalosti.

Ďalej, túha po dokonalosti musí prevládať nad všetkými záujmami a túžbami nášho všedného života. Lebo naše duševné zdokonaľovanie je skrytý poklad, duchovná perla, ktorú načim hľadať a kúpiť, čo by čo bolo. Preto duchovná dokonalosť musí byť naším prvým celoživotným záujmom: „Hľadajte teda najprv kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť!“¹⁰

Ale duchovná dokonalosť nie je dielo jedného roka, je to práca celoživotná. V dobre teda načim vytrvať a obnovovať túžbu po zdokonaľovaní. Preto Kristus Pán nás napomína, že netreba sa obzerať nazad a so zaľúbením obdivovať už vykonanú prácu, lebo nikto nie je súci pre božie kráľovstvo, kto položí svoju

⁹ Ž. 80, 11.

¹⁰ Mat. 6, 33.

ruku na pluh a obzerá sa nazad.¹¹ Naopak, sv. Pavol učí,¹² že kresťan má zabudnúť na to, čo je za ním, a napínať sa za tým, čo je pred ním, všetkými silami musí sa ponáhľať k cieľu, k Bohu. Na to iste myslel sv. Augustín, keď napísal, že kto nevystupuje na ceste k Bohu, ten zostupuje. Preto nepozerať na to, čo sme už vykonali, ale pridávajme k terajšiemu duševnému nadšeniu nový oheň, novú chuť na ceste k dokonalosti. Hľadme na vzory duchovného života, na veľkých svätcov a svätice, ale kontemplujme najskôr svätý život Božieho Syna a podľa neho usmerňujme i svoj kresťanský život. Pravda, takáto nadšená túžba nesmie byť chvíľková, nepremyslená a násilná. Nepremyslený a akosi vynútený úkon trvá len chvíľočku, len pri prvých krokoch, a potom nastáva ochabnutie a v duchovnom živote chlad. Naša túžba po dokonalosti musí byť tichá, vykonaná po zrelej úvahe a vyvierajúca z vnútorného presvedčenia, ktoré nám vnuká božia milosť.

Takáto túžba stane sa požehnaním pre úprimne smýšľajúcu dušu, lebo nikdy nezatúži po veciach nemožných a vymyslených, ale radostne siahne po prostriedkoch, ktoré sú napodruzdi pre dosiahnutie životného cieľa — Boha. Lebo poznáme ľudí, čo majú krásny ideál, poznajú výšavy svätosti, ale len knižne, rozumovo, nikdy nepomyslia na to, že by mali niečo podniknúť, aby dosiahli tento ideál. A toto, veru, v duchovnom živote je veľmi nebezpečné. Takíto ľudia môžu si myslieť, že už dosiahli dokonalosť, ideál, ktorý len poznajú, preto spokojne odpočívajú a nič nekonajú. Nepostupujú v duchovnom živote, to je isté, nezdokonaľujú sa, lež zostupujú, čiže vracajú sa k nedokonalosti. A prečo? Lebo nesiahli po prostriedkoch na dosiahnutie dokonalosti. Tu

¹¹ Luk. 9, 62.

¹² Filíp. 3, 13—14.

totiž platí zásada, že kto chce cieľ, musí chcieť i prostriedky, hoci by to byly prostriedky celkom jednoduché a nepatrné. Vykonám veľké veci, ale neobídem ani malé, lebo vernosť v malých veciach je záruka vernosti i vo veciach väčších. To platí najmä o duchovnom živote. „Kto je verný v maličkostiach, i vo väčšom je verný.“¹³ Kto teda túži po dokonalosti a odkladá so zdokonaľovaním na zajtrajšok, aleko kto chce byť dokonalý len vo veľkých veciach a nevšíma si menšie podrobnosti, ten klame seba samého, je to kresťan sám k sebe neúprimný. Treba teda mať v duchovnom živote veľký ideál, ale nesmie chýbať bezprostredná dobrá vôľa takýto ideál postupne dosiahnuť.

Na nadprirodzených základoch vypestovanú túžbu po dokonalosti môžeme zväčšovať rozličnými prostriedkami. A musíme začať už u detí. Keď začne dieťa rozmýšľať, rodičia a vychovávatelia musia využiť toto rozumové prebudenie dieťaťa a viesť detskú myseľ k Bohu. Príde chvíľa prvého sv. prijímania, neskoršie voľba povolania; to sú všetko chvíle, v ktorých Boh soslial dieťaťu mimoriadne milosti, a záležití, veru, veľa na tom, ako mladý človek zodpovie týmto milostiam. Od využitia alebo zneužitia takýchto milostí závisí budúce šťastie človeka.

V neskoršom veku sú to zasa uzavreté duchovné usobrania, (cvičenia), na ktorých duša môže získať nový vzlet pre statočné pokračovanie na ceste k Bohu. Rozjímania, duchovné čítania, spytovanie svedomia, vrúcnejšie modlitby a najmä mnohé milosti s tým spojené, pomáhajú duši poznávať osobnú úbohosť a takto zvrúcňujú jej túžbu po odstránení hriechov

¹³ Luk. 16, 10.

a nedokonalostí. Na duchovných usobraniach rastie elita katolíkov, a to tak v radoch kňazských, ako aj v radoch laikov. Tam sa duša obnoví a nadchne pre veci sväté, preto treba využívať aj túto príležitosť pre osobné dobro našej duše, lebo je to tiež zvláštny dar boží.

Božia Prozreteľnosť sošle na nás choroby, vytrhne z nášho rodinného kruhu otca, matku, niekedy sa začnú na človeka takrečeno sypať nešťastia. To sú tiež skúšky, s ktorými Boh sosiela aj zvláštne milosti, ktorými nás povzbudzuje k dokonalejšiemu životu. V takýchto božích navštíveniach človek sa odtrhne od všetkého, čo nie je božie, jeho duša očistí sa v bolestiach a živšie zatúži po nebi, po dokonalejšom živote. I toto musí duša využiť, aby sa užšie pritúlila k Bohu.

Napokon v duchovnom živote prichádzajú aj zvláštne chvíle, v ktorých Duch Svätý zvláštnym vnuknutím akosi priťahuje človeka k dokonalejšiemu životu. Duch Svätý osvätčuje rozum, aby poznal márnosť všetkého pozemského a ukazuje krásu Boha a všetkého, čo je božie, a takto núti akosi človeka k horlivejšej práci na vinici duše.

Keď teda využijeme všetky prostriedky, ktoré nám Boh dáva na dosiahnutie životného cieľa, nebude veru v našom živote chvíle, v ktorej by sme sa nezdokonaľovali. Potom s božou milosťou zviľazíme aj nad prekážkami, lebo nadprirodzená túžba po dosiahnutí Boha nikdy sa neunaví lámať putá, ktoré nás viažu k zemi, a privedie nás už tu na zemi k sladkému prežívaniu lásky dobrého Boha.

Odovzdanosť dôverujúca Prozreteľnosti.

3.

Ako sa máme odovzdať Prozreteľnosti.

Povedali sme, prečo máme dôverovať a odovzdať sa Prozreteľnosti, totižto pre jej múdrosť a dobrotu, a v čom sa máme na ňu spoliehať, totižto vo všetkom, či už ide o dušu alebo o telo, len keď plníme svoje každodenné povinnosti a pamätáme na to, že ak sme verní v malých veciach, dostaneme milosť, aby sme boli verní aj vo veľkých.

Pozrime sa teraz, ako máme dôverovať a odovzdať sa Prozreteľnosti podľa povahy príhod, ktoré závisia alebo nezávisia od ľudskej vôle, a aký má byť duch tejto odovzdanosti, aké ctnosti ju majú nadchýnať.

O rozličných spôsoboch odovzdania sa Prozreteľnosti podľa povahy príhod.¹

Aby sme dobre rozumeli túto náuku o svätej ľahostajnosti, musíme pripomenúť, ako to často robievajú duchovní spisovatelia,² že naša odovzdanosť nemá sa tak isto uskutočňovať

¹ Porov. svätý František Saleský, *Láska k Bohu*, VIII 5, IX 1—7.

² Porov. *tamtiež* a *Rozhovory* 2, 15. — De Caussade, *Odovzdanosť* II, 279. — Dom Vital Lehodey, *Svätá odovzdanosť*, Paríž, Amat 1919, 3. časť: „Odovzdanosť v prirodzených dobrách telesných (zdravie a choroba) a duchovných (nerovnaké rozdelenie prirodzených darov), v dobrách smýšľania o nás (poníženia, prenasledovania), v podstatných duchovných dobrách (milosť a sláva), v duchovných rozmanitostiach obyčajnej cesty (nezdary a hriechy, skúšky, útechy), v duchovných rozmanitostiach mystickej cesty.“

voči udalostiam, ktoré nezávisia od ľudskej vôle, voči ľudským nespravodlivostiam a voči našim hriechom a ich následkom.

Ak ide o veci, ktoré nezávisia od ľudskej vôle, ako sú celkom nepredvídateľné prípady, nevyliciteľné choroby, naša odovzdanosť nemôže byť nadmieru neobmedzená. Odpor by bol neužitočný a urobil by nás len nešťastnejšími; kým prijatie v duchu viery, dôvery a lásky urobí tieto nevyhnutné utrpenia veľmi záslužnými.³ Koľko ráz v rôznych okolnostiach povieme staň sa, toľko ráz to bude nová zásluha; tak sa ozajstná bolestná skúška stane veľmi posväcujúcou. Ba odovzdanosťou vyľážime aj z pravdepodobných skúšok, čo vari neprídu; ako Abrahám mal veľkú zásluhu, že sa s dokonalou odovzdanosťou pripravil na obetovanie syna, ktorého Pán potom nežiadal. Cvičenie v odovzdanosti mení takto prítomné alebo budúce skúšky na posväcujúce prostriedky, a to tým viacej, že toto cvičenie vnuká väčšia láska k Bohu.

Keď ide o utrpenia, ktoré nám pôsobí nespravodlivosť ľudí, zlomyseľnosť, zlé zaobchádzanie, utrhanie, čože treba robiť?

Keď svätý Tomáš vraví⁴ o krivdách, o nezaslúžených výčitkách a urážkach, o utrhaniach, ktoré sa len nás týkajú, pripomína, že načim byť pripravený, hotový trpe-

³ Sú bôžne skúšky, čo pretvorily niektoré životy, ako to vidíme v životopise opáta Girarda, nazvanom: Dvadsaťdva rokov mučeníctva. Tento svätý opát po diakonstve dostal suchoty kostí, ktoré ho po dvadsaťdva rokov prikýly na posteľ; tam ukrutne trpel a každodenne obetoval svoje bolesti za kňazov svojho pokolenia. On, ktorý trpel, že nikdy nemohol slúžiť svätú omšu, každodenne sa spieval s obetou Krista Pána, obnovovanou na oltári. Táto choroba nerozdrvila toto povolanie, ale ho pretvorila.

⁴ Teol. Suma: II—II, 72, 3 a 73, 3 ku 3.

zливо ich znášať podľa slov Krista Pána: „Keď fa kto udrie po pravom líci, nastav mu i druhé.“⁵ Ale pridáva, že niekedy musíme odpovedať, buď pre dobro tupiteľa, aby sme skrotili jeho odvážlivosť, alebo aby sa vyhlo pohoršeniu, ktoré by mohlo skrsnúť z tohto utrňania a potupovania. Ak sme presvedčení, že musíme takto odpovedať a čeliť, robme to so spoliehaním sa na Pána, pokiaľ ide o zdar tohto zákroku.

Inými slovami: máme žiaľ nad týmito nespravodlivosťami a zavrňovať ich nie nakoľko rania našu sebalásku alebo pýchu, ale nakoľko urážajú Boha a ohrožujú spasenie tých, čo si nimi svedomie zafažujú a čo môžu poblúdiť.

Pokiaľ ide o nás, musíme v nespravodlivosti ľudí voči nám vidieť božskú spravodlivosť, ktorá dopustila to zlo, aby nám dala príležitosť zadosť urobiť za iné hriechy, pravda, skutočné, ktoré nám nikto nevyčíta. V týchto bolestných skúškach máme vidieť aj božie milosrdenstvo, ktoré nás tým chcelo odpútať od tvorov, zbaviť nás nezriadených citov, pýchy, ľarbavosti tým, že nás nevyhnutne a mocne ovplyvnilo obrátiť sa k veľmi prosebnej modlitbe. Tieto nespravodlivosti niekedy sú s duchovného hľadiska ako veľmi bolestný rez chirurgického nožika, ale zato oslobodzujúci. Bolesť, ktorú pôsobí, má nám ukázať cenu ozajstnej spravodlivosti, má nás nielen povzbudzovať, aby sme ju na bližnom uplatňovali, ale aj uskutočniť, aby v nás vzniklo blahoslavenstvo tých, čo lačnejú a smädia po spravodlivosti a čo budú nasýtení, ako sa vraví v evanjeliu.

Pohrdanie ľudí nespôsobí v nás zmätok a kyslosť, ba môže sa nám takto stať veľmi spasiteľným a zjaviť nám všetku márnosť ľudskej slávy, a zasa všetku krásu božskej slávy,

⁵ Mat. 5, 39.

ako ju svätí pochopili. To je cesta, čo vedie ku pravej pokore, ktorá pôsobí, že prijímame, a to radostne, keď s nami zachádzajú ako s osobou hodnou opovrhnutia.⁶

Napokon, čože treba robiť, keď ide o rozmanité nepríjemnosti, ktoré môžu vyplývať nie už z nespravodlivosti iných voči nám, ale z našich vlastných hriechov, neopatrností alebo z našej slabosti?

Načim rozlišovať v hriechoch a v ich následkoch to, čo je v nich nezriadené, hriechne, a spasiteľné poníženie, ktoré z nich vyplýva. Nech naša sebaláska hocičo vraví, predsa, čo je v našich skutkoch nezriadené, nebudeme môcť dosť živo ľutovať ako urážku Boha, ako zlo spôsobené vlastnej duši, a preto skoro vždy aj duši bližného. Čo sa týka spasiteľného poníženia, ktoré z toho vyplýva, máme ho prijať celkom odovzdane, ako sa vraví v žalme:⁷ „To je mne dobre, že si ma pokoril, aby som sa naučil ustanovenia tvoje... Viem, Pane, že tvoje súdy sú spravodlivé a že si ma pokoril vo vernosti svojej. Nech tvoja milosť ma poteší... Nech prídu na mňa tvoje zľutovania, aby som ožil, lebo tvoj zákon je mi rozjímaním.“

Poníženie, ktoré vyplýva z našich vlastných hriechov je pravý liek na prepíate preceňovanie seba, ktoré si často uchováваме, aj keď iní nás podceňujú a nami pohŕdajú. Ba stáva sa, že sa pýchou vzpíname pod ponížením, ktoré nám zvonka prichádza, a že si sami dávame kadidlo, čo nám odopierajú. To je jedna z najjemnejších a najnebezpečnejších podôb sebalásky a pýchy. Božie milosrdenstvo chce nás z nich vyliečiť ponížením, ktoré pochádza z našich hriechov; vo svojej добрote ich takto za-

⁶ Porov. svätý Tomáš Akv.: O stupňoch pokory, Teol. Suma: II—II, 161, 6.

⁷ 118, 71—75.

meriava, aby nám pomáhaly v pokroku. Musíme teda prijímať tieto poníženia s dokonalou odovzdanosťou, a pritom horlivo pracovať na naprávaní seba. To je mne dobre, že si ma pokoril, Pane... To je cesta, čo vedie ku uskutočňovaniu hlbokých slov Nasledovania, takých plodných pre tých, čo ich naozaj pochopili: „Amare nesciri et pro nihilo reputari. Byť rád neznámy a za nič pokladať a ný.” Treba žiť z tejto náuky podľa povahy príhod, ktoré závisia alebo nezávisia od nás.

P. Vojtech Müller OP.:

Náboženstvo a život.

Je isté, že u mnohých ľudí hodnota náboženstva, jeho správny pojem je veľmi nepatričný, úbohý, nedôstojný inteligentného človeka. Čo ľudí chodí po svete, ktorí v náboženstve vidia strašiaka, nepochopiteľné mystériá, to, čo berie človekovi radosť zo života, čo rozumného tvora zotročuje, odoberá mu silu a životný vzlet, voľnosť, podnikanie a neviem čo všetko. Istým ľuďom náboženstvo je stále vecou, ktorá im robí ťažkosti, nevedia sa s ňou vyrovnáť, nevedia k nej zaujať správny postoj.

Sú to typickí ľudia, žijúci v každom čase. Pamätám sa na rozhovor istého popredného publicistu s dnešným mladým človekom. Je to akademik, technik. Dobre si je vedomý svojej duševnej neistoty, ale bojí sa veriť, lebo má dojem, že by stratil vnútorné napätie, dynamiku, že by sa stal slabým človekom. Vie si nahovárať, že neistotu pokladá za istotu, slabosť za silu, zmätok za vyrovnanosť. Svoj vnútorný zmätok, svoju neistotu a neveru pokladá za silu, aj keď inokedy alebo zároveň poznáva, že v tom nie je sila.

Iný prípad je rozhovor s dámou, s ktorou chceme rozprávať ako s človekom stvoreným

na obraz boží. I tu prichádzame na rovnakú prekážku. Je to dáma z buržoáznej triedy. Cíti tiež životnú prázdnotu, ktorú jej nemôžu vyplniť zábavy a rozličné celkom zrejmé jednotlivosti jej spoločenskej triedy: bridž, šport, výlety a niekedy ten flám s tancom. Cíti nudu, prázdnotu takého života. A táto dáma pri reči o náboženstve vraví, že keby opustila prázdnotu tohto života, na ktorú si narieka, že by stratila čosi ohromného, že by sa vnútorne okradla, hoci vie, že jej duchovný život je nula.

Táto duchovná tragika ľudí je ovocím času a ducha, ktorý vychovával alebo vychováva takých jedincov, akých nám názorne nakreslil Vl. Neff vo svojom románe „Malý velikán“. Ľudia s veľkou ctižiadostou, ktorí chcú urobiť dieru do sveta; snívajú o vytvorení čohosi štandardného, čo tu ešte nebolo, ale pritom svojimi schopnosťami plazia sa po zemi, ich vôľa je taká slabá, že sa oddávajú len lenivosti, sami sa klamú. Nedokážu nič seriózneho, nemajú vážny náhľad na život, nepoznajú pravú stupnicu hodnôt. Majú vo všetkom len poriadnu anarchiu, sú bez pevnej myšlienkovej opory a chrbtovej kosti. A takíto ľudia si potom myslia, že náboženstvo je len pre stareny. Neistotu pokladajú za istotu, slabosť za silu, zmätok za vyrovnanosť. Chýba im zdravý pojem vecí a poriadku.

Preto musí byť prvou povinnosťou odstrániť falošné predstavy z ich mysle, aby takto zo zdravých koreňov duše vyrástlo i zdravé chápanie vecí, stupnice hodnôt. Takto nebudú považovať správne za nesprávne, silu za slabosť a slabosť za silu. Potom poznajú, že vierou nestanú sa slabými, neokradnú sa duchovne, nestratia čosi ohromné, za čo pokladajú svoj prázdny život.

Akáže je skutočnosť? Konvertita G. Chesterton napísal v týždenníku „The Universe“,

že návrat ku katolicizmu môže byť len začiatkom čínorodého, plodného a tvoriaceho duševného života. Kto sa raz poriadne oboznámil s dogmami, pozná, že práve dogmy sú čímsi živým, vzbudzujúcim nadšenie a pre rozum čímsi pozoruhodným.

Vieme, že celá kresťanská filozofia a teológia je život. V tomistickej filozofii prevláda pokrok a vývoj poznania k prehĺbeniu skutočnosti a jej bohatstva. Z toho nie je vylúčený ani Boh ako príčina skutočnosti, nakoľko sa k nej ľudský rozum dostane. Táto myšlienková aktivita nie je neplodná a neužitočná pre život, lebo i život i vôľa, ktorá je schopnosť činu, nemôže postupovať ľubovoľne. Nestačí chcieť činy a len činy, treba správne činy.¹

A ako v tomistickej filozofii je výbojnosť a aktivita, a plynie z nej správny čin a život, tak je to s celým katolicizmom, ktorý neberie človekovi výbojnosť, odvahu a silu, ale naopak: dáva ju. Dôkaz? Celý rad mučeníkov, svätcov, celá kresťanská kultúra, sociálny poriadok. Náboženstvo nie je nuda, pohodlnosť, únava, ale sviežosť, boj, pravý život, obsah života, jeho naplnenie.

To azda nechápe človek, na ktorom sa uplatňujú slová proroka: noluit intelligere ut bene ageret — nechcel pochopiť, aby správne konal.² Lebo na pochopenie náboženstva treba zdravý rozum a zdravú vôľu, zdravú dušu, ktorá správne chápe hodnoty a oceňuje veci podľa skutočnej ceny; dušu, ktorá nevidí v prázdnote života jeho bohatstvo a v pravom obsahu života nuda a slabosť. Preto potrebujeme hygienu nielen tela, ale predovšetkým duše, volá P. H. Clérissac, O. P., ktorou rozumie návrat k jednoduchosti jej síl a funkcií, lebo náboženská pravda predpokladá a vyžaduje túto zdra-

¹ Filosofická revue, ² Ž. 35, 4.
X, 1, str. 3.

vú dispozíciu, túto hygienu duše. Potom nebudeme môcť povedať o náboženstve, že je zapieraním života.

Rademacher vo svojej knihe Religion und Leben napísal: Ježiš nezapiera život. Nikto nemôže tak láskavo hovoriť o veciach sveta ako Ježiš, keď nimi v zásade pohŕda. Keď však Ježiš hovorí o vrchnosti, o moci, štáte a panstve, robí to tak pokojne, že to vylučuje možnosť, žeby tieto veci považoval za podstatné prekážky na ceste spásy. Ten, kto zásadne pohŕda svetom, neodpustil by si, aby dal svoje odmietavé stanovisko na javo... A svätec nie je bytosť bez mäsa a krvi, bez dejín a vnútorného vývoja, bez bojov a vnútorných problémov, ako by bytosť z iného sveta. Svätosť predpokladá plné ľudstvo, a iba plné ľudstvo je celkom otvorené pre rozvoj svätosti.

I sv. Pavol hovorí: Kráľovstvo Božie nespočíva v prázdnych slovách, ale v sile.³ A na inom mieste: Nehanbím sa za evanjelium, lebo je to moc božia na spasenie každému veriacemu.⁴ Tieto slová apoštola národov mali by si vziať k srdcu mnohé duše, ale najmä tie, čo si myslia, že náboženstvo by ich okradlo. Nie je ono zapieraním života, ale jeho náplň, nie slabosť, ale sila. Pravda, nie náplň „života“, ako si to človek často predstavuje, ale opravdivého života, ktorého poslednou métou je Život.

Dr. Ján Likavský:

E V A.

II. P á d.

Podotkli sme v predošlej úvahe, že žena bola stvorená z jemnejšej látky ako muž. Nie priamo zo zeme, ale z mužovho tela. Je teda jemnejšia, práve preto aj krehkejšia. V tejto

³ 1 Kor. 4, 20.

⁴ Rim. 1, 16.

jemnosti a krehkosti sa skrýva jej príťažlivosť. V slabosti je jej sila. Táto sila má na okolie ženy rozhodný vplyv, ktorému muž nevie uniknúť, alebo len ťažko unikne. Vplyv ženy môže byť pre muža záhubou a môže byť požehnaním. Závisí to od toho, v akom smere žena svoj vplyv použije.

Aj Eva, podobne ako preblahoslavená Panna, bola stvorená v úplnej nevinnosti, bez hriechu; veď dedičného hriechu ešte nebolo. Svätý Efrem, sýrsky diakon a cirkevný učiteľ píše: „Dve nevinné a prostodušné, Mária a Eva boli si celkom podobné. Potom však ostala jedna príčinou našej smrti, druhá príčinou nášho života.“ Mária stála pod drevom kríža. Stála a mlčky priniesla i tú najväčšiu obeť, akú žena priniesť môže. Veď bola bezmocná proti zlobe ľudskej. Myslela na ľudské pokolenie, ktoré od večnej záhuby mala zachrániť obeta Syna na kríži a jej vlastná obeť pod krížom. Takto ostala matkou našou.

Eva stála pod stromom „poznania dobrého a zlého“. Nie mlčky a nie obetavo. Pustila sa do rokovania s pokušiteľom, a nevedela priniesť ani tú najmenšiu obeť. Nemyslela ani na svoje potomstvo, ktoré by svojou, pomerne malou obeťou bola zachránila pre život večný aj časný.

Len had sa spomína ako pokušiteľ v tretej hlave Genezy, kde sa opisuje upadnutie prvých ľudí do hriechu. Ale z celého líčenia vidieť, že sa v hadovi skrýva rozumná bytosť, ktorá nenávidí Boha, závidí ľuďom, a preto chce prekrižovať plány božie. Z iných miest Písma svätého vieme s istotou, že to bol diabol. Kniha Múdrosti napr. píše: „Závisťou diabla prišla smrť na svet.“¹

¹ Múdr. 2, 24; porov. tiež Ján 8, 44; Zjav. 12, 9; 20, 2.

Diabol vedel, že žena je krehkejšia, a vedel aj to, že ak sa mu podarí zviešť ženu, tá sa postará, aby s ňou padol aj muž. Aj shovorčivejšou je žena, a zvedavejšou tiež. Najmä tajomné veci by chcela poznať. Preto na ňu vystrie pokašiteľ svoju sieť.

Diabol, prvý falošný humanista, prichádza ľuďi upozorňovať na ich domnelé práva. Prečo nesmiete...? Zamlčí, že celý raj so všetkými právami je dar boží, a otázku dáva podvodne, ako by bolo mnoho takých stromov, ktoré sú im neprístupné. A ako by sa tým malým obmedzením ľuďom krivda diala.

Dnes už hneď veľmi živo reagujeme, keď sa nám pripomenie, že sa nám dakde krivda deje. Eva ešte skúša odporovať: Ved' predsa jeme zo stromov raja, a len jeden je, z ktorého nám Boh zakázal jesť, aj to preto, aby sme nepomreli.² Ale vlastne už bolo neskoro. Chyba bola už v tom, že sa pustila do reči s pokašiteľom, hoci videla, že ten je Bohu nie priateľsky naklonený. Pritom sa aj zbytočne rozrečnila, a mnoho reči nebýva bez nemúdrosti.³ K zákazu božiemu doložila i to, čo Boh nepovedal. On im zakázal len jesť zo stromu poznania; ona vraví, že im zakázal aj dotknúť sa ho.⁴ A bolo vôbec potrebné odôvodňovať zákaz boží? Nestačilo povedať: Boh to tak zariadil, a čo on robí, dobre robí? Musela ona hovoriť: Boh to preto urobil, aby sme nejako, hádam, nezomreli? A práve do týchto slov sa zachytil zloduch. Jeho slová sú už otvoreným obviňovaním Boha. Ich smysel je bohorúhavý: Kdeže by ste zomreli! To vás len Boh tak oklamal; nechcel, aby ste boli ako on, nechcel, aby sa vám otvorili oči a aby ste aj vy poznali dobré a zlé.

² Gen. 3, 2—3.

⁴ Gen. 3, 3;

³ Porov. Kazat. 5, 2.

porov. s Gen. 2, 17.

Všetko poznanie človeka pochádza vlastne od Pána Boha. A Boh len vo svojej dobrotivosti nechal pred človekom niektoré veci utajené. Najmä mnohé veci zlé. Ale človek si vynúti aj poznanie týchto vecí, a čo nerozumné zvieru nikdy neurobí, to urobí rozumný človek: žije protiprirodzene. Najprv sú to iba niektorí, potom sa však vždy nájde nejaký Bábél, ktorý to povie i širokým vrstvám: Prečo sa neotvorila aj vám oči? Prečo by ste trpeli? Prečo by ste znášali bolesti pôrodu a farchu výchovy dieťok? Prečo by ste nesmely hovieť voľnej láske? Prečo Boh to všetko tak zariadil? Veď je otázka, či Boh je. Či ste vy sami ľudia nie bohovia?

Takto hovoria slovom, písmom, obrazom pomocníci a nasledovníci rajského púšiteľa.

A človek si naraz myslí, že hriech ani nie je taký odporný, ako by sa to zdalo, ba, hádam, ani nie je hriechom. Aj Eve sa zdalo, že zakázané ovocie je na pochutnanie dobré, naoko pekné a lahodí pohľadu.⁵ Jedla, a jedol aj Adam, ňou zvedený.

A v tomto je vlastne veľká vina ženy. Keby bola hrešila zo strachu pred mužom, keby bola okúsila zlo manželom prinútená, jej zodpovednosť nebola by taká veľká. Ona však svoju, z krehkosti a zo slabosti pochádzajúcu pôvabnosť zneužije k tomu, že zvedie k zlému i muža. Je preto zodpovedná i za jeho hriech. A preto žena trpí pre hriech vždy viac ako muž. Či je to neprirodzený manželský život, či je to hriešny život nemanželský, vždy to postihne viac ženu ako muža.

Preto už aj z lásky k sebe, tobôž z lásky k tým, ktorých miluje, má svoju, v slabosti sa skrývajúcu silu použiť iným smerom. Keď to urobí, je požehnaním svojho okolia. Nejedna muž, nejedna otec, nejedna syn, ktorý už bol

⁵ Gen. 3, 6.

predznačený pre večné zatratenie, môže svoje obrátenie a svoju spásu ďakovať manželke, dcére, matke.

Písmo sväté ani nehovorí, ako sa podarilo Eve zviest Adama. Len toľko vraví: „A dala aj Adamovi, a ten jedol.“⁶ Išlo to teda bez všetkých ťažkostí.

I dnešné Evy, alebo by som lepšie povedal, naše Márie si vždy nájdu vhodné prostriedky k tomu, ako svojich naviesť na dobré. Nikdy však nezabudnú, že ich sila je v jemnosti a slabosti. Xantipy ešte nič dobrého nevykonaly.

Ale práve tá krehkosť bude ju viesť vždy aj ku pravej kresťanskej skromnosti. Svätý Pavol píše: „Nedovolím, aby žena panovala nad mužom. Lebo Adam bol prv utvorený, až potom Eva. A Adam nebol zvedený, ale žena bola zvedená k nepravosti.“⁷

Muž sa však tiež nemá čo pýšiť. Evu zviadol diabol, a ten je mocnejší ako žena, je mocnejší aj ako muž. Adama zviadla Eva, bytosť slabšia, ako on sám. Eva by teda bola potrebovala väčšieho hrdinstva ako muž, aby mohla odolať pokušeniu.

Muž má byť oporou ženy v jej slabosti a nesmie jej krehkosť zneužiť pre svoje chůtky, ako ju kedysi zneužil diabol.

Univ. prof. Dr. Jozef F. Babor:

Vo Stvoriteľových službách.

Fides, proles, sacramentum.

Zvečnelý prof. Dr. F. Kordáč, potomný knieža arcibiskup pražský, kedysi v dlhom a skvelom cykle kázni o manželstve, ktoré poslucháčov nielen teoreticky poučily, ale aj morálne ovplyvnily, vykladal raz cirkevné stanovisko, že sobáš má vždy zavrieť cudzí s cudzou;

⁶ Gen. 3, 7.

⁷ 1 Tim. 2, 13—14.

stanú sa však v stave nerozbornou jednotou, plodným (aspoň čo do možnosti) manželským životom: sú dvaja v tele jednom, podobne ako Eva pochádzala z Adamovho tela. A táto jednota nevyhnutne vyžaduje manželskú vernosť. P. T. Soiron, O. F. M.,¹ vykladá, že priamo tragický je osud ľudí, ktorí žijú v istom spoločensťve, ale začínajú sa sebe odcudzovať, prestávajú si rozumieť, až sa navzájom celkom odcudzia; a pri tejto tragike poukázal výslovne na rodinu. Manželia majú byť prirodzenými vlohami rôzni, môžu byť sociálne nerovnakého pôvodu a nemusia stáť na tom istom stupni vzdelania; to všetko práve veľmi osožne pôsobí pri šťastnej voľbe manželského páru, ale v tomto sväzku a v rodine musia byť svorní, jednotní a sebe vonkoncom verní. Istý statočný občan symbolizoval riadne manželstvo: jedna duša v štyroch nohách. „Duo in mente una“, povedal sv. Augustín.² Nielen telesná, ale i duševná jednota a vrchol všetkého duchovného sjednotenia je nepostrádateľná náležitosť, a aj prirodzený následok jedine pravého, monogamického, nerozlučného, sviatosťného manželstva. Ak bola kedysi dávno a len dočasne a výnimočne trpená polygamická rodina z dôvodov populačnej politiky i morálky, to nie je norma, ani nemôže byť, ani nikdy nebola; na dnešnom stupni vývoja a vzrastu ľudstva táto výnimka celkom prestáva. Platný sobáš musí byť uzavretý tiež s úmyslom založiť rodinu, nehľadiac na to, čo v tej príčine rozhodne sama božia Prozreteľnosť. Svätý Tomáš Akvinský povedal výslovne, že keby sa už pri manželskej smluve sobáš zavierajúci sjednotili na takom spôsobe spolužitia, že by z toho nemohlo vzniknúť potomstvo, manželstvo by nebolo pravé. Jozefovské manželstvo je hrdinská ctnosť;

¹ Heilige Theologie, ² De Trinitate.
1935, str. 81.

manželstvo, kde isté používanie manželského práva je viazané na podmienky zmarenia rodiny, je ohavná nereseň. Ale ani to nie je všetko. Človek vedel zneužiť slobodu vôle aj na zločinné zabitie kľúčiaceho života už v materskom lone. Pamätám sa na povzdych jedného inžiniera: „Akú budúcnosť si pripravuje národ, ktorý svoj dorast hádže do kanála!“ Uskutočnený potrat zaraďuje Cirkev katolícka medzi najväčšie smrteľné hriechy; patrí medzi vyhradené prípady (*casus reservati*). Hoci táto nereseň predtým bola neslýchaná vzácnosť, stala sa miestami každodenným zjavom; cítili k tomu všetci odpor a hnus, aj páchatelia sami, a tento hriech bol vždy tajný alebo tajomný. Rameno svetskej spravodlivosti tiež vždy stihalo tieto zločiny, a to aj z dôvodov morálnych i pre propagáciu národa, ale aj pre ťažké poškodenie zdravia, bez ktorého nijaký podobný zákrok, čo aj „*lege artis*“ prevedený, nikdy sa neobíde. Nedávno bolševické Rusko ukázalo v tejto veci ohromný a zdrcujúci pokus. Uzákoonili jednoducho násilné prerušenie tehotnosti, kedykoľvek to tehotnej žene (alebo aj niekomu inému) napadne. A to, pravda, sa robilo vo veľkom. Neblahé následky zdravotné nenechali dlho na seba čakať. A tak ruskí lekári usporiadali r. 1927 sjazd, na ktorom žiadali odstránenie tohto spotvoreného zákona; dostali však od panujúceho režimu zamietavú odpoveď: V záujme dôslednosti a vyššieho poslania bolševizmu sa musí obetovať trochu tých nemocných žien. Stalo sa; ale lavínovite pribývajúci chorobný stav žien si zanedlho predsa len vynútil, že režim značne obmedzil uskutočňovanie zločinného potratu. V Rusku totiž zavádzal socialistický eugenik Florinskij „biosociálnu eugeniku“, o ktorej pekne písal A. Niedermayer v knihe *Die Eugenik und die Ehe- und Familiengesetzgebung in Sowjet-*

russland.³ V osudných zmätkoch materialistického 19. storočia niektorí lekári dali sa zväbiť, obyčajne apriorne a tendenčne, domnelými zdravotníckymi indikáciami pre násilné prerušenie tehotnosti, ale vážne úradné, a najmä vedecké lekárstvo nikdy. Keď sa lekári predstihovali vynálezmi na zabitie, rozkúskovanie a odstránenie plodu zo života matky (cephalothryptor a m. i.), Pawlík ironizoval tieto praktiky poznámkou, že ku štatistike o terapeutickom poranení rodičky a plodu pristúpia pri tejto inštrumentácii tiež ďalšie štatistiky o poranení lekárov, ktorí napr. prstom vedú a kontrolujú vražedný nôž do odsúdeného plodu. Dvorný radca prof. Dr. K. Pawlík na českej univerzite v Prahe patril medzi najslávnejších a najzaslúžilejších pôrodníkov a gynaekologov nielen svojich čias, ale všetkých dôb; a v prednáškach už pred polstoročím dokázal, že niet lekárskej indikácie na umelý potrat, t. j. násilné prerušenie tehotnosti na takom stupni vývoja plodu, že tento mimo matkinho tela musí zomrieť; sú isté závady tehotnosti, ale v tých vždy postačí predčasný pôrod, to jest vybavenie plodu na takom stupni vývoja, že môže už byť (pri starostlivom ošetrovaní) na živote zachovaný, a tak sa zachráni matka aj dieťa. Dnes už niet takých indikácií osudných, ani pri zúženej paľve nie. So sociálnymi a azda aj kozmetickými indikáciami nebudem čas mariť. Capellmann uvádza⁴ nasledujúci prípad (asi pred polstoročím): Istý svedomitý a vedec ky vynikajúci pôrodník, dobrý katolík, bol podľa vtedajšieho ešte neprekonateľného omylu (pravda, neskutočne) v pomykove povinnosti, či má obetovať život matky, či život dieťaťa v mylnom predpoklade, že oboje nemožno zachrániť. I obrátil sa o radu do Vatikánu. Z prí-

³ Berlín, 1931.

⁴ Medicina pastoralis, 1901.

slušného sboru mu odpovedal akýsi kardinál, že v podobnom prípade sa ponecháva rozhodnutie svedomiu lekára, ak je tento i v mravouke i v medicíne (pravda, svojho času) na vrchole; ale toto poučenie končí slovami: *tuto doceri non posse*. Napokon to bolo svedomie bludné. Ale dnes podobných rozpakov niet. Po uverejnení encykliky *Casti connubii* vyšiel v *Osservatore Romano* rad článkov od najlepších odborníkov v Taliansku a potom aj inde, hojne napr. v Nemecku, a tu sa ukázal zaujímavý pomer: Len mizivá menšina bola priaznivá umelému potratu; temer všetci dosvedčovali, že v najhoršom prípade postačí vždy predčasný pôrod. Istý slávny klinický profesor uviedol, že za 45 rokov svojej súkromnej, konziliárnej i ústavnej praxe mal len jediný prípad, kde bol dočasne v rozpakoch, či by sa nemalo siahnuť na umelý potrat. V tej veci je dnes už jasno, ale ľudská omylnosť, pravda, trvá. Toho roku vyšiel článok o tom, či sa má prerušovať tehotnosť pri tuberkulóze. Podivný autor navrhuje umelý potrat, ale uvádza výslovne, že keď žena prišla k lekárovi v takých prípadoch už tak neskoro, že len predčasný pôrod bol možný, ostala vždy na živote matka i dieťa. Vďaka Bohu bol horko-fažko, ale predsa v čas na Slovensku odvrátený zákon o potrate celkom nekatolíckeho, ale i nelekárskeho náčrtu. Skutočná indikácia pre umelý potrat nejestvuje, naša mravouka má teda pravdu.

Univ. prof. Mag. Dr. Gašpar Friethoff OP.:

Božia Matka.

5.

Cirkev svätá káže nám ako zjavenú pravdu veriť, že všetci, čo budú spasení, už od večnosti boli od Boha vyvolení a predurčení pre

večný život. A tak i Kristus, ako učí jedenásta synoda toledská, schválená pápežom Adeodatom,¹ bol skutočne predurčený.

Ale je veľký rozdiel medzi Kristovým predurčením a našim. Pravda, nie so strany Boha predurčujúceho. Lebo božie predurčenie nie je nič inšie, ako výraz (ratio) jestvujúci v božej myslí,² podľa ktorého sa rozdeľujú všetky milosti; tak ako božia prozreteľnosť je výraz jestvujúci v božej myslí, podľa ktorého všetko stvorené má vo vesmíre svoje miesto. Teda ako so strany Boha je iba jedna prozreteľnosť, hoci ňou mnohé veci sú zariadované ku svojim cieľom, podobne je iba jedno božie predurčenie, podľa ktorého potom bývajú najrozličnejšie rozdeľovania milostí.

¹ Denz. 285.

² Pre lepšie pochopenie tejto náuky citujem celý článok sv. Tomáša Akvinského: „Musí sa povedať, že Bohu náleží predurčovať ľudí. Lebo všetko podlieha božej prozreteľnosti, ako sme vyššie ukázali. Avšak prozreteľnosti náleží zariadovať veci k cieľu. A cieľ, ku ktorému sú zariadované veci od Boha, je dvojaký. Jeden, ktorý presahuje úmernosť stvorenej prirodzenosti i schopnosť: a tento cieľ je večný život, ktorý spočíva vo videní Boha, ktoré je nad prirodzenosť ktoréhokoľvek tvora. Iný cieľ je úmerný stvorenej prirodzenosti, a ten môže dosiahnuť prirodzená vec podľa síl svojej prirodzenosti. Ale je nevyhnutné, aby niečo od iného bolo privedené k tomu, k čomu nemôže dôjsť silou svojej prirodzenosti; ako strela od strelca je poslaná k cieľu. Preto, správne povedané, rozumový tvor, ktorý je schopný večného života, privádza sa do neho ako od Boha vyslaný. A výraz (ratio) tohto vyslania je najprv v Bohu; ako je v ňom výraz zariadenia všetkého k cieľu, o ktorom sme vraveli, že je prozreteľnosťou. No a výraz niečoho, čo sa má stať, jestvujúci v myslí konajúceho, je akési predjestvovanie tej veci v ňom. Preto výraz spomínaného vyslania rozumového tvora k cieľu večného života sa menuje predurčením, lebo určiť znamená poslať.“ Teol. Suma I, ot. 23, čl. 1.

Keď teda hovoríme o rôznosti predurčenia, táto rôznosť netýka sa predurčujúceho Boha, lež nás, nakoľko každý z nás bol určený, aby prijal inú a inú milosť. My ľudia, ako aj anjeli, sme predurčení od Boha, aby sme podľa miery jeho podarovania spojili sa s ním poznaním a láskou. Predurčenie Kristovo však vzťahuje sa na celkom zvláštne spojenie, ktoré nazývame hypostatické, podľa ktorého ľudská prirodzenosť osobne sa spojuje so Slovom Božím, s druhou osobou Najsv. Trojice. My sme teda predurčení, aby sme sa stali prijatí synovia boží; Kristus zasa, aby v prijatej prirodzenosti bol Syn Boží prirodzený. Preto výraz „predurčenie“ užívame o Kristovi a o nás nie jednoznačne, lež obdobne.

Akosi uprostred stojí predurčenie Panny Márie, hoci po zrelej úvahe vidíme, že viacej sa podobá predurčeniu Kristovmu ako nášmu. Lebo podľa terajšieho poriadku spásy, ktorý Boh od večnosti poňal a vymyslel, Boží Syn nestal sa človekom tak, ako kedysi Adam, z hliny zeme, ale ľudským rodením. On sa narodil zo ženy, pravda, bez ľudského otca, teda zázračne. Preto v božom rozhodnutí (decretum) o vtelení Božieho Syna rozhodne muselo byť zahrnuté i vyvolenie tej ženy, ktorej bola určená taká česť, aby bola Matkou Boha. Preto bohovedci vravievajú, že jedným a tým istým rozhodnutím vtelenia i Kristus i Mária boli predurčení.

Pravda, predurčenie je v božej mysli, ba je to sama myseľ božia, to jest, sám Boh; lebo Boh je svoj rozum, ako je tiež úkon svojho rozumu: Boh totiž nie je složený z rozličných prvkov ako stvorenie, ale je vonkoncom jednoduchý. Preto nemá rozum a vôľu, lež je svoj rozum a svoja vôľa, ako je aj úkon svojho rozumu a vôle. Z toho je zrejmé, že božie predurčenie, ktorým je sám predurčujúci Boh, je jedno a nedeliteľné, preto Kristus, Panna Má-

ria, anjeli a ľudia jedným úkonom božím boli predurčení. Lež my ľudia tohto jedného a nedeliteľného Boha vieme pochopiť len akosi rozdelene, keďže slabučký náš ľudský rozum, najnižší v poriadku rozumových stvorení, chápe nejakú vec v sebe jednu a nedeliteľnú mnohokrakým delením. Preto robievame všelijaké rozlišovania na veci, ktoré v nej samej nie sú. A takto v jednom a nedeliteľnom predurčení Boha rozlišujeme rozličné úseky, ktoré chápe-me postupne, a potom vravievame o rozličných božích rozhodnutiach (decreta divina). Rozoznávame potom rozličné božie rozhodnutia v božom predurčení a vravíme, že iným rozhodnutím bol predurčený Kristus, iným anjeli a iným ľudia. Ale predurčenie Panny Márie je tak úzko spojené s predurčením Kristovým, že i náš rozum, ktorý vždy rozlišuje, tu ná nevie nájsť rozlíšenie. I náš rozum tu vidí čosi jedno nerozdeliteľné, jednu chvíľu, teda jedno rozhodnutie: Mária bola predurčená tým istým rozhodnutím ako Kristus.

Keď teda Boh od večnosti určil, že jeho Syn sa vteli a narodí z tejto ženy, v tom rozhodnutí predurčenia Božieho Syna je zahrnuté i predurčenie tejto ženy, aby totiž bola Matkou Božieho Syna!

Pravda, my teoreticky môžeme rozlišovať. Veď nie je to isté povedať, že Boží Syn má matku a že Boží Syn má túto matku. U nás tento rozdiel ani teoreticky neobstojí. A to preto, že ľudská osoba je složená z duše a z tela, keď teda vezmeš telo a nahradíš ho iným, nevyhnutne vznikne iná osoba. Preto našu matku nikto nemôže nahradiť. Keby bol vzal náš otec inú ženu, my by sme neboli. Zvyčajne hovoríme, že nikto nie je nenahraditeľný a že vždy jeden druhého môže zastúpiť. Toto všeobecne pravdivé pravidlo jednako má aspoň jednu výnimku: Naša mať je nenahraditeľná, lebo z nej máme svoje

telo, z nej máme svoju osobnosť, ktorú tvorí nielen duša stvorená od Boha, lež i hmota, ktorú dala matka. Tá istá duša môže síce oživiť aj inú hmotu, ale ako výsledok bola by iná bytnosť; teda iný človek, a nie ja! Naša osobná závislosť od našej matky je teda absolútna, nikdy jej nenahradíme všetko, hoci by sme neviem čo vykonali pre ňu. Teda pre nás je vonkoncom jedno a to isté: mať matku a mať túto matku.

Ale celkom ináč je to, keď je reč o Kristu Pánu. On je božská osoba, druhá osoba Najsv. Trojice, jestvujúca od večnosti, nie je teda složená z duše a z tela. On ostáva vždy ten istý, či si vezme túto individuálnu prirodzenosť alebo druhú; ostáva teda vždy ten istý, či sa narodí z tej či z druhej ženy. Preto iný problém vyjadrujú slová: „Či Boží Syn má matku?“, iný zasa slová: „Či Boží Syn má túto matku?“ Lebo v prvej otázke je reč o tom, či je človek; v druhej zas o tom, či je tento človek. Toto rozlíšenie, u ľudí nemožné, aspoň teoreticky je možné u Krista Pána. Toto rozlíšenie má veľký význam, hoci sa netýka priamo vecí, o ktorej je reč, lebo ním Panna Mária, ktorá nemohla zaslúžiť vtelenie, zaslúžila si, aby sa vtelenie stalo skrze ňu, o čom budeme ešte hovoriť.

Predurčenie totiž nie je poznanie bádavé, lež praktické: je to výraz vopred premysleného poriadku v božej mysli, preto sa poníma konkrétne, nakoľko sa stará i o najmenšie jednotlivosti. Boh teda nepredurčil svojho Syna, aby bol akýmsi človekom, ale týmto človekom, s týmito schopnosťami a vlastnosťami a s touto kvantitou. Preto Kristus bol predurčený konkrétne z tej osobitej (individuálnej) matky, lebo táto osobitá prirodzenosť pochádza len z tejto osobitej ženy. V Kristovom predurčení je teda nerozdeliteľne zahrnu-

té i konkrétne označenie vyvolenej Matky Boha, a takto sme nútení vyznať, že Kristus a Mária boli predurčení jedným a tým istým rozhodnutím; lebo keď nevieme o vyvolení matky, nemôžeme tiež pochopiť predurčenie Kristovo: pochopenie Kristovho predurčenia vyžaduje teda konkrétne naznačenie ženy.

Z toho teda vidno, že predurčenie Panny Márie je veľmi odlišné od nášho predurčenia. Táto rozličnosť vyplýva z cieľa predurčenia. Lebo, ako som už povedal: Anjeli a ľudia sú predurčení, aby boli prijatí synovia boží; Kristus zasa, aby bol prirodzený Boží Syn, a Panna Mária, aby bola prirodzená Matka Božia.

A ako z božieho synovstva Krista prýšťa posväcujúca milosť a večná blaženosť, tie isté milosti sú tiež účinkom božieho materstva. Preto Mária nie je predurčená pre večný život a pre posväcujúcu milosť tak, ako my, lež naopak: posväcujúca milosť a blaženosť určujú sa Márii, vyvolenej Matke Boha! To celkom súhlasí s tým, čo som povedal vo svojej úvodnej štúdii.³ Povýšenie tejto dievky za matku Božieho Syna musí sa stať s takými predpokladmi, aké vyžaduje vznešenosť a dôstojnosť takejto skutočnosti. Keď teda v terajšom poriadku spásy, Boh povolal nás k väčšej dokonalosti, akú vyžaduje naša prirodzenosť, povolajúc nás k nazieraniu na seba samého, z toho potom nevyhnutne vyplýva: Panna, vyvýšená k dôstojnosti Matky Božej, túto ľudskú dokonalosť musí mať! Boh teda nevyvolil Máriu za svoju matku preto, že bola svätá, ale preto, že si ju dobrovoľne zvolil, ozdobil ju všetkými duchovnými bohatstvami. Preto božie materstvo je nevyčerpatelne žriedlo, z ktorého plynú pre Máriu nespočetné milosti v čase i vo večnosti.

³ Srov. Smer I, 2, str. 58 a nasl.

Kristus posväcujúcou milosťou nemohol byť prijatým synom božím, lebo už bol prirodzený Boží Syn; ale Mária, hoci bola prirodzenou Matkou Boha, mohla sa stať prijatou dcérou božou, a aj sa stala. A keďže spolu s Kristom, ako som povedal, jedným a tým istým rozhodnutím bola predurčená, teda pred všetkými ostatnými, pomenovaná je krásnym názvom: Prvorođená Dcéra Otca.

DO VÝŠAV

Z raja duše.

O poslušnosti k Bohu.

3. Pohnútka pravej poslušnosti je dokonalá poslušnosť Ježiša, ktorý nielen Boha Otca vo všetkom poslúchal, keď povedal: „Nie moja vôľa, ale tvoja nech sa stane“ (Lk. 22, 42), ale bol poddaný i ľuďom, dobrým aj zlým, ba i zlým duchom.

Aj to nás má povzbudiť ku pravej poslušnosti, že všetko smyselné i nadsmyselné poslúcha Boha, a on všetko to podrobil človekovi, aby poznal, že sa má Bohu podrobiť. Slnko a mesiac poslúchly Jozueho, zem Mojžiša, keď pohltila Koreho, Dathana a Abirona, more Petra, aby mohol po ňom chodiť, a Mojžiša, keď do hľbočin pohrúžilo Faraóna a jeho vojsko; hady poslúchly čarodejníkov v Egypte, divé zvieratá pustovníkov a svätých Otcov, ako čítame v Životoch Otcov, vzduch, sneh a krupobitie zasa Samuela, dážď Eliáša, ako aj oheň, ktorý pohltil dvoch päťdesiatnikov, vtáci najsvätejšieho Otca Františka, zlí duchovia apoštolov, svätých mužov zas choroby, od ktorých ich oslobodzovali, a mnohé stvorenia Mojžiša v Egypte. A keďže všetko poslúcha Boha na nebi, pod nebom, v očistci a v pekle, preto človek právom by mal Boha vo všetkom poslúchať, plniac jeho príkazy a vôľu.

4. Svätý Bernard má tento dôkaz pre ozajstnú poslušnosť: „Kto verne poslúcha, nemešká, neodkladá na zajtrajšok, nevie, čo je to zdĺhavosť, predchádza rozkazujúceho; pripravuje oči, aby videly, uši, aby počuly, jazyk, aby hovoril, ruky pre prácu, nohy pre chôdzu, celý sa usoberá, aby zbieral vôľu rozkazujúceho.“ A ten istý svätý Bernard vraví: „Každý, čo dobre poslúcha, dáva svoje chcenie a nechcenie (to- čižto do rúk svojho predstaveného), aby mohol pove-

dať: „Hotové je moje srdce, Bože, hotové je moje srdce” (Žalm 56, 8). Hotové robíš všetko, čo rozkážeš, hotové na pokyn poslúchnuť, ba ešte pred pokynom: hotové tebou sa zaoberať, bližným slúžiť, seba chrániť a spočínúť v hlbokom nazeraní na nebeské veci.”

5. Dôkaz neposlušnosti je, keď poddaný pokladá rozkaz predstaveného za nespravodlivý, a preto v srdci mrmle; potom sa vyhovára, že rozkaz nemôže a nesmie vyplniť, potom zasa šelmovsky vymýšľa rozličné cesty, ako uniknúť, napokon poniektorých najme, aby radami alebo prosbami rozkaz prekazili alebo spôsobili, aby bol odvolaný. Tak neurobil Abrahám, čo v noci odišiel, aby zaraz vyplnil rozkaz, a na úpäť hory nechal sluhov, aby mu nebránili zabíť najdrahšieho syna. Preto sebe aj svojmu potomstvu zaslúžil hojné požehnanie.

Svätý Albert Veľký, OP.

Koreň sociálnej starostlivosti.

List pánu Matúšovi,

správčovi Dómu milosrdenstva v Siene.

Menom Ježiša Krista ukrižovaného a sladkej Márie. Najdrahší syn v Kristu, sladkom Ježišovi. Ja Katarína, služobnica a otrokyňa sluhov Ježiša Krista, pišem Vám v drahocennej krvi jeho, a želám si Vás vidieť zrkadlom ctností, aby ste v pravde vzdávali slávu a chválu menu božiemu a aby ste prinášali úžitok najsamprv sám sebe, potom svojmu bližnému, a to aj príkladom svätého a počestného života a náukou slova, aj pokornými, ustavičnými a vernými modlitbami. Uvážte, že je to dlh, ktorý Boh tu od vás žiada; nič nechce, iba kvet slávy a chvály svojho mena, a chce, aby naše bolo ovocie a úžitok. Nože, zmužilo odpovedajme na túto veľkú lásku, a keďže jemu nemôžeme priniesť nejaký úžitok, obráťme sa k tomu, koho vidíme, že on veľmi miluje, totiž na svojho bližného. Na ňom nech spočinie všetka naša starostlivosť; a nič nehľadajme, len jest duše pre česť božiu. A kdeže pôjdeme jest ten sladký pokrm? Ku stolu najsvätejšieho kríža; s rozkošou znášajme bolesti a muky, bezprávie, potupy a výčitky, aby sme mohli jest ten slávny pokrm. Lež nezdá sa mi, že by sme ho mohli požívať beztoho, aby sme najprv nezískali naozaj pravé ctnosti. A preto som Vám povedala, že si želám vidieť Vás zrkadlom ctností, o to sa teda, prosím Vás, usilujte. Viacej tu nevravím.

Ostávajúte vo svätom a sladkom milovaní božom. Ježiš sladký, Ježiš láska!

Svätá Katarína Sienská, OP.

Svätá krádež.

Moji ochrancovia v nebi a moji obľúbenci sú tí, čo ho ukradli ako sväté Mláďatká a dobrý lotor. Veľkí svätci ho získali svojimi skutkami; ale ja chcem napodobňovať zlodějov, chcem ho mať podvodne, podvodom lásky, ktorá mi otvorí vchod do neho, mne a úbohým hriešnikom. Duch Svätý mi dodáva odvahu, keďže v Prísloviach (1, 4) vraví: „Ó maličkí, počte, naučte sa odo mňa dômysel!“¹

Svätá Terézia Ježiškova.

Tichý apoštolát.

Vždy viacej vidím, že Boh nechce, aby som bola činná, aspoň až do nového rozhodnutia. Zdá sa mi, že odo mňa očakáva apoštolát modlitby a bolesti. Aké pozeňnané povolanie, ako sa musím usilovať lepšie tomu zodpovedať než v minulosti, milujúc Ježišov križ, nesúc ho každý deň, ustavične ukladajúc do božského Srdeca bremeno bóľov, strádání a slabosti. Chcem byť vždy prísna k sebe, láskavá a milá k bližnému. Žiť v hlbokkej jednote duše s naším Pánom a zo všetkých jednotvárností, malicherností, malých úloh svojho života urobiť modlitby za duše. Mať eucharistickú dušu, nikdy nezabúdať na svoje povolanie k modlitbe, bolesti a k smieru.

Alžbeta Leseurová.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie.

Ludia majú všeobecne čudné názory o svätosti. Aj ja som musela prejsť cez dlhý vývoj, kým som to správne pochopila. Akási túžba po svätosti vždy bola vo mne, ale koľko krivolakosti, ľarbavosti, neusporiadanosti a iných, tam nepatriacich čít kazilo môj ideál. Pomaly potom môj ideál o svätosti sa stal čo raz krajším, blížil sa ku pravde: netreba na to zázrakov, vytržení ani hrdinských činov; svätý môže byť každý, kto sa cvičí v ctnostiach, najmä kto má lásku hrdinskú. Čítala som toľko životopisov, koľko som len mohla dostať a výsledok bol vždy len ten istý: ja by som nebola súca ani na to ani na ono. Konečne prišla malá Terézia. Ako je len dobre, že ona nerobila nič „mimoriadneho“, veľkého, že žila iba nedávno, že sama napísala svoj životopis, svoje boje, ťažkosti, utrpenia a hlavne svoju „malú cestu“. Teraz

¹ Verš v Písme svätom presne zneje: „Aby daný bol maličkým dômysel.“

som sa osmelila už aj ja: malé ctnosti budem vedieť konať i ja. Onedlho som sa však zastavila. Život malej Terézie je plný utrpenia, obetí, hrdinských odriekaní; ja nemám utrpenia, môj život je iba samá radosť. A vtedy som našla drahocenný poklad: začala som chodiť v rozjímaniach do Nazaretu. A povedala som si: Ako dobre, že v Nazarete je všetko malé, chudobné a také jednoduché! Panna Mária náš najvyšší ideál, stojí tak pred nami, že má v náručí svoje dieťa, miluje ho a teší sa mu. Ako je len dobre, že v Nazarete nerobia nič mimoriadneho — prežijú svoj jednoduchý životik, konajú svoje práce, milujú sa navzájom a sú veľmi blažení. A Panna Mária nevyhľadávala utrpenia, zriekania sa, ale veľmi milovala a veľmi sa tešila zo svojho pokladu, zo svojho dieťaťa, tešila sa, že môže byť s ním, že môže jemu žiť, tešila sa, že je vyvolená, panenská, nepoškvrnená čistá, že ju Pán Boh tak zvláštne, mimoriadne miluje.

Môj ideál je teraz tento: Milovať vernou odovzdanosťou; tešiť sa vždy, všetkému, a takto byť na radosť Pánu Bohu. Nehľadať mimoriadne cesty, veľké veci, ale kde ma Pán Boh postaví, tam byť, čo odo mňa žiada, to činiť, a vždy tak, aby som mu bola na radosť!

ŽIVOT

Náuka pre všetkých.

V našom pospolitom živote žijú katolíci, ktorí omedzili katolíckosť Cirkvi svätej na úzky kruh svojej osobnej činnosti. Myslia si totiž, že katolícke a cirkevné je len to, čo oni konajú a čo sa koná v ich dome alebo pod ich dozorom. Každá iná činnosť je nedokonalá alebo aspoň nie taká dobrá, ako tá ich domáca. To by, pravda, nebolo ešte zlé, keby výsledky ich práce boly naozaj také, ako si oni namýšľajú. Ale nestranný pozorovateľ vidí, že je to taká detská hra na svätosť, ktorá sa pestuje, povedzme, niekoľko ráz v mesiaci v zavretej miestnosti, kde sa duše nabijajú posvätnou náukou, mladí sa tam primerane nudia a netrpezlivo čakajú koniec poučovania. Nájdú sa, hádam, vekom pokročilejšie duše, ktoré sú s tým celkom spokojné, a takéto okolie môže byť pre nich aj užitočné. Ale väčšina živšieho poslucháčstva nemá z toho takrečeno nič. V dennom živote nebadá u nich mravný pokrok, ba naopak, okatá povrchnosť v plnení náboženských povinností je u nich veľmi príznačná. Príčina toho je tá, že takzvaní ortodoxní katolíci podávajú im mravné zásady v takom rúchu, ktoré si

môže obliecť, povedzme, kňaz alebo mníška, ale nie katolík vo svete. Katolicizmus je život, a to život radosný, život dieťať božích. Potom nezabúdajme na to, že dnešný zmaterializovaný svet nemá veľa pochopenia pre hodnoty vyššie, duchovné. Preto mu ukážme náboženský život tak, aby poznal, že tam nájde uspokojenie celá jeho bytnosť. Nezkresľujme život cirkvny, nekladme ho do niekoľkých nám milých škatuliek, ale dajme mu všesvetový rozlet, aby jeho svetlo preniklo i do srdca tých, čo obchádzajú kostoly a vysmievajú sa svedníciam. Katolícka náuka, keďže je Bohom daná pre ľudí, je veľmi pružná, dá sa podať v mnohých formách a ostane pritom podstatne nezmenená. Preto ju nepreinačujeme, nevysvetľujeme podľa svojej múdrosti, lež dožičme ju všetkým. Ale na to sa vyžaduje, aby sme sa vymotali zo zakliateho kruhu sebalásky a vžili sa do svetového poslania Cirkvi svätej a v duchu čias, v ktorých žijeme, zasievajú semienko božieho kráľovstva do srdca všetkých ľudí a všade. Cirkev sv. so svojim učením nie je viazaná ani na miesto, ani na osoby, ona je imaním celého ľudského pokolenia. — Dr. M.

Bohumilá domácnosť.

Príbytok, bývanie čiže naša domácnosť je miesto, kde strávime celú polovicu svojho života, hoci sme viazaní povoláním alebo výkonom každodennej roboty k inému miestu; a preto podľa našich hmotných prostriedkov, nášho povolania alebo postavenia usilujeme sa ho tak zariadiť, aby nám nielen vyhovovalo vo všetkom podľa účelnosti a praktičnosti, ale aby celé zariadenie odzrkadľovalo primeraným spôsobom naše ja, našu povahu, náš charakter. Je to zrejmé, že mnohé veci našej domácnosti sú dané prostredím, v ktorom žijeme, a mnohé okolnosti nás viažu vo výbere potrebných ako i podradných vecí, ale aj pritom spôsob umiestnenia a účelnosti všetkého závisí len od nás. Útulnosť, pôvab a celá pôsobivosť našej domácnosti poukazuje na nás, na naše vnútro, na naše sociálne, politické alebo náboženské presvedčenie. Výzdoba nášho bytu je alebo čarom každého priťahujúcim, na každého milo pôsobiacim, alebo odstrašujúcim, smiešnym nakopením rozličného haraburdia bez všetkého lađu a skladu. Človeka posudzujeme podľa jeho priateľov alebo podľa reči, ale málokedy sa mýlime, keď si utvárame úsudok o človekovi podľa jeho domácnosti, najmä ale o jeho náboženskom presvedčení. Veľmi ľútostne musíme tu priklíňovať, že v mnohých katolíckych rodinách, aj keď sú ich príbytky vkusne, pôvabne a útulne s najväčšou pe-

danteriou a dobre premysleným rozhľadom zariadené, jednako márne by sme sa usilovali objaviť nejaký symbol katolíckeho presvedčenia v celej domácnosti. Už slovo „domácnosť“ nám naznačuje čosi, čo je len pre seba najbližších, ako by chránené od pohľadu iných, čo je tou najintímnejšou svätyniou, čo na každého teplo, blaženosť donáša. Neprotirečíme si, keď toto všetko spomíname o domácnosti katolíckej rodiny, kde by sme márne hľadali popri umelecky vypracovaných sochách a obrazoch aspoň niekde, keď už nie na poprednom mieste vyložený symbol nášho katolíckeho presvedčenia: Kríž alebo sochu Matky Božej. Veď, keď sa nám tak dobre vedie, alebo skľučujú nás bóle, pokladáme sa za katolíkov; nie sme povinní poďakovať sa za dobrú prijaté alebo za kríže na nás uvalené, ako katolíci i v domácnosti pokorení pred symbolom našej spásy, pred krížom? Umelecky zhotovené sochy alebo obrazy vzbudzujú v nás šlachetné rozčarovanie, pohľad na ne povznáša nás, krásocitné ukojenie uspokojuje nás, tobôž musí nás povzbudiť pohľad na symbol nášho vykúpenia na ukrižovaného Spasiteľa! Len v našej domácnosti, v našej intímnej svätyni budeme sa môcť pohrúžiť do z hĺbky srdca pochádzajúcej, vrúcnej, detinskej oddanosťou prekypujúcej modlitby pred symbolom nekonečnej Lásky, pred krížom. Porozumenie, vzájomná láska a obapolná starostlivosť o budúcnosť rodiny v domácnosti na každom kroku nás sprevádza; ale prekročiac prah s uspokojením hrejivej domácnosti, musíme so zvýšeným povedomím a zodpovednosťou uprieť skrúšený pohľad na kríž s povesťou a s prežehnaním sa sv. krížom, dotknúť sa svätenej vody vo sväteničke, aby Pán Boh sprevádzal naše kroky, našu prácu v prospech rodiny, a našich najmilších zachoval nám a žehnal nás do uvidenia. Do práce berieme so sebou potrebné veci pre výkon a predovšetkým sobranosť ducha a sil telesných; ale márne by bolo naše usilovanie bez pomoci božej. Vyprosujeme si požehnanie aspoň pohľadom na kríž, na symbol nekonečnej Lásky, aby naše kroky žehnal v povolani alebo v robote a našich najmilejších doma. — K —

Modlitba sv. ruženca — žriedlo svätosti.

Boh chce, aby sme boli svätí. Sv. Pavol píše, že poslanie kresťana je život svätý, čistý a nepoškvrnený. Preto kresťan mal by byť vecou zasvätenou Bohu, majetkom božím. A Cirkev svätá nám tiež zdôrazňuje, že sme posväteným imaním božím. Pri sv. krste prijíma nás do svojho náručia, posväcuje nás

krstnou vodou a zaraďuje medzi svoje klenoty. Sme svätí, náležime Bohu. A keď sa blíži posledná hodinka nášho života, dáva nám svoje posledné požehnanie, posväcuje nás pre smrť. Svätí aj hrob, do ktorého položia našu telesnú schránku, takže i telesné spráchnivenie má posvätný ráz. V deň súdu Pán Boh uvidí, že sme boli posvätení pre vzkriesenie k večnej sláve.

Celkom zvláštne Cirkev svätá žehná tých, čo si volia životné povolanie. Žehná panny, aby boli príjemnou obetou Bohu svojim čistým životom. Žehná najmä svojich kňazov, keď ich svätí, aby mohli pristupovať k božiemu oltáru ako mužovia svätí, ako prostredníci medzi nebom a zemou, aby ako mužovia posvätení mohli sa rozísť do celého sveta a zvestovať všetkým národom radostnú zvesť Ježiša Krista. Cirkev svätá žehná a posväcuje i manželov, aby láska ich srdc bola preniknutá svätou láskou Ježiša Krista a oblažovala ich až do smrti.

Teda naša začiatočná svätosť spočíva v tom, že sa zasväcujeme Bohu, že sme poznačení znamením, ktoré naveky bude dosvedčovať, že sme „svätí Pánovi“.

Ale jednako táto svätosť je len akási vonkajšia. Svätosť vo vlastnom smysle slova je účasťou na samom živote božom, je to stav, v ktorom duša dôverne sjednotená s Bohom žije z jeho života a miluje Boha tak, ako sa on miluje. Svätý človek je ten, ktorý môže povedať: Nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus.

No a modlitba sv. ruženca je veľmi vhodný prostriedok na získanie tejto svätosti. Ako vo fyzickom tele rozoznávame dva hlavné ústroje: hlavu a srdce, podobne i v mystickom tele sv. Cirkvi je hlava, z ktorej prúdia nadprirodzené sily, a srdce, ktoré je hlavným ústrojom rozprudzovania týchto síl. Hlavou je Ježiš Kristus, srdcom Duch Svätý.

V hlave, ako učí sv. Tomáš,¹ sú tri veci: poriadok, dokonalosť a sila. Poriadok, lebo hlava je prvá čiastka človeka, začínajúc shora; preto každý počiatok menujeme hlavou. Ďalej dokonalosť, lebo v hlave sú sústredené všetky vnútorné i vonkajšie smysly, kým v ostatných údoch je iba hmat. Napokon sila, lebo sila a pohybovanie ostatných údov a ich riadenie v činnosti je od hlavy, lebo tam je sídlo sily smyslovej i hybnej.

Táto trojaká úloha prislúcha Kristu Pánu v duchovnom poriadku. On je hlava, on je prvý, on je najbližší Bohu, on rána medzi ľuďmi najvznešenejšiu milosť, lebo všetci ľudia prijali milosť od neho. Ďalej, on je tiež dokonalý, lebo môžeme povedať, že je náplňou všetkých milostí: „Videl i sme ho plného

¹ Teol. Suma: III, ot. 8, čl. 1.

milosti a pravdy", píše sv. Ján.² A napokon on má aj moc rozdávať svoju milosť všetkým údom Cirkvi, lebo, ako píše evanjelista, z jeho plnosti všetci sme prijali.

Kristus Pán je teda hlava Cirkvi ako človek. No a činnosť srdca je vnútorná a skrytá, preto sa privlastňuje Duchu Svätému, lebo jeho činnosť je tiež skrytá, tajomná. Duch Svätý vplyva na Cirkev svätú neviditeľne, ale neodolateľne. Udrzuje v nej život, krásu, večnú sviežosť a mladosť; potešuje ju a posilňuje. Je to prudký tok veľrieky, ktorá zvlažuje mesto božie, Cirkev. Je to srdce tajomné, ale všemohúce, ktoré rozdáva život a milosť.

Hľa, to je nadprirodzený život, toto sú podmienky svätosti. Kto chce byť spasený, kto chce pokračovať v dokonalosti, musí žiť v spojení s hlavou i so srdcom, s Ježišom Kristom i s Duchom Svätým.

A rozjímavá modlitba svätého ruženca je práve tá duchovná zlatá niť, ktorá nás spojuje i s hlavou, i so srdcom Cirkvi svätej. Od prvého tajomstva až po posledné uvažujeme o svätej osobe Ježiša Krista, o jeho živote, o jeho skutkoch a ctnostiach, o jeho človečenstve i o Božstve Hlava mystického tela Cirkvi svätej prelieva do nás svoj život i svoju činnosť, pri rozjímaní každého tajomstva môžeme pocítiť jemnú činnosť Ducha Svätého. Veď je to Duch Svätý, ktorého zásahom počala sv. Panna. Duch Svätý rozradostnil sv. Jána Krstiteľa, pretvoril Alžbetu i Zachariáša. On je naozaj hybná sila a srdce všetkých ostatných tajomstiev, o ktorých rozjímame vo svätom ruženci.

Keď sa takto budeme modlievať sv. ruženec, keď pochopíme jadro tejto pobožnosti, Duch Svätý stane sa naším srdcom, naším hýbateľom, naším vodcom do večnosti. Modlitba sv. ruženca nás naozaj spojuje s hlavou i so srdcom Cirkvi svätej. Žiť s Kristom, milovať s Duchom Svätým a konať všetko pod jeho vplyvom, hľa, to je ovocie rozjímavej ružencovej modlitby. A keď žijeme spojení so Synom i s Duchom Svätým, sme spojení i s Otcom. Žijeme teda v lone Najsv. Trojice, pri prameni života, lásky, svätosti a blaženosti. — Dr. M.

Nesprávny postoj.

Výstavba kráľovstva božieho na zemi nie je len povinnosťou kňazov, ale i laikov. Toto je duch katolíckej akcie. Bohužiaľ, že nechápajú to často ani dobrí katolíci, ktorí vedú ozaaj príkladný katolícky život, ale mlčia, keď v spoločnosti, v užšom kruhu svojich

² 1, 14.

priateľov, kde sa vraví aj o veciach náboženských, a keď majú príležitosť opraviť náhľady jednotlivcov alebo hájiť to či ono. To len preto, aby si neurobili nepriateľov, aby mali s každým pokoj. Nie je to správne! Našou katolíckou povinnosťou je, aby sme vnášali všade ducha kresťanského a usilovať sa o to, aby i naše intímnejšie zábavy neboly len čisto v duchu „svetskom“. Urobíme tak kus apoštolskej a katolíckej svojej povinnosti, čo nám prinesie len radosť. Vždy sa nájde spôsob, ako to máme urobiť, pričom nemáme a nechceme si nikoho „znepriatelit“. — vm —

Potreba nového ducha medzi národmi.

Až do poslednej krajnej hranice svojej moci a s bedlivým smyslom nestrannosti, prislúchajúcej nášmu apoštolskému úradu, urobili sme všetko, čo sa dalo robiť a skúšať, aby k tomuto konfliktu nedošlo, alebo aby bol aspoň skrátený. Jasne a bez pochybnosti neváhali sme označiť potrebné zásady a city, o ktoré sa má opierať a ktorými sa má riadiť budúci pokoj, aby bol zaistený hlboký a úprimný súhlas národov. No je pre nás bolestné vidieť, aké príliš slabé sú pravdepodobné domnienky, že by skoro mohol dozrieť spravodlivý pokoj, aký žiada ľudské a kresťanské svedomie.

Preto sa patrí, aby naša modlitba bola ešte živšia, ešte vznešenejšia a horlivejšia, aby sa utvoril, zakorenil a rástol nový duch vo všetkých národoch, zvlášť u tých, ktorých väčšia moc si privlastňuje a vyvíja väčší vplyv a rastúcu zodpovednosť: duch ochoty nepredstieranej, lež priamej a nestrojenej, ochotnej vybudovať vzájomnými obeťami na rumoviskách, ktoré nahromadil meč, novú budovu bratskej solidarity medzi národmi na zemi: budovu z nových a pevnejších kameňov, s pevnými a stálymi zárukami, s povedomou a vysokou vážnosťou mravnou, bez akejkolvek dvojakej mravnosti a dvojakého práva medzi veľkými a malými, silnými a slabými.

Pravda, práve tak ako človek, má len jednu tvár, a pravda je našou zbraňou, ako zasa našou obranou a mocou je modlitba a ako náš prístup k srdciam je živé, otvorené, nezaujaté apoštolské slovo, vychádzajúce z otcovských citov.

Nie sú to zbrane, ktoré rania a vylievajú krv, lež sú to zbrane ducha, zbrane našej mysle a nášho srdca. Nič nás nemôže zdržať alebo nám prekaziť, aby sme nepoužívali tieto zbrane k službe práva, pravdivej ľudskosti a pravého pokoja, kdekoľvek svätá povinnosť nášho úradu žiada od nás svetlo a kdekoľvek slová: „Misereor super turbam! Lúto mi

zástupu!”, podnecujú našu lásku! Nič nám nemôže prekaziť, aby sme stále znovu a znovu nepripomínali príkaz lásky tým, ktorí sú dieťkami Cirkvi Kristovej, ktorí sú nám blízki vo viere v Spasiteľa alebo aspoň vo viere v Otca, ktorý je na nebesách! Nič nám nemôže zamedziť alebo nás zdržať, aby sme i naďalej nerobili to, čo je v našej moci, aby v nárazoch vzrastajúcich vln nepriateľstva medzi národmi božia archa Cirkvi Kristovej stála pevná na kotve nádeje, pod dúhou pokoja, ako „beata pacis visio” — „blažené vídenie pokoja” v tuzemských protivách, ako útočiste, príbytok a udržiavateľka citu bratskosti, založeného v Bohu a zošľachteného v tieni križa, z ktorého jedine bude môcť nastať istý prielom, aby bolo možné vyjsť z rozbúreného mora dneška a prísť ku brehu šťastnejšieho a dôstojnejšieho zajtrajška.

P i u s X I I .

Pýcha začiatočníkov.

Bez dobrých základov neobstojí nijaká budova. Vonkajšia ozdoba ju nezachráni, keď základy, na ktorých stojí všetko, budú zhnité. To platí najmä o budove duchovného života, ktorá je nemysliteľná bez pevných základov. A začiatočníci v duchovnom živote kladú práve základy budúcej výstavby, ktorá má rásť až do smrti. Aby tie základy boli pevné, odolné, začiatočníci musia sa vyvarovať určitých chýb, ktoré buď vôbec znemožňujú duchovný pokrok, alebo aspoň hatia prácu na vinici duchovného života.

U väčšiny začiatočníkov duchovného života najväčšia prekážka pokroku je pýcha. Pýcha, ako učí sv. Tomáš Akvinský, je nezriadená žiadosť po osobnom vyníkaní. Začiatočník je si vedomý toho, že s božou pomocou odtrhol sa od pozemských rozkoší a blíži sa k veciam svätým, k Bohu, a na to začína byť pyšný. Už tu vidno veľký omyl, lebo božie dary, ktoré prijal, nemaly byť pre neho pohnútkou ku pýche, ale k pokore. Začiatočník je presvedčený, že P. Boh mu udeľuje tie dary pre jeho osobné zásluhy, preto začína sa akosi sám sebe páčiť, má veľkú záľubu vo svojich náboženských skutkoch. Tým, že si mnoho myslí o sebe, že svoje skutky preceňuje, začína inými opovrhovať, keď u nich nevidí vonkajšie prejavy pobožnosti, keď ich nevidí vysedávať v kostole a pod. V modlitbách neklania sa P. Bohu, ale ukazuje mu svoje dobré skutky, a modlí sa aj za tých, čo sa vraj nevedia tak modliť, ako on. To robí, čo ten farizej, ktorý stál pred svätyniou a žaloval Hospodinovi, že mýtnik, ktorý stál len pri dverách, nevie sa modliť, žije zle.

Pýcha vedie začiatovníkov k tomu, že začínajú konať mimoriadne skutky pokánia, prísne sa postia, oblečú sa do najnemodernejších šiat, aby ľudia videli, čo sú. A na druhej strane očerňujú a kritizujú ctnostný život iných katolíkov, aby ponížením týchto až k nebu sa vyzdvihol ich osobný „svätý“ život, aby svet videl, že len oni sú ctnostní.

Pravda, keď seba samých nepoznajú, ako môžu vyzerať ich sv. spovede?

Neidú na sv. spoveď preto, aby sa dali poučiť, lebo každé poučenie bolo by pre nich pokorením. Preto hľadajú takých spovedníkov, čo budú hlavou prikyvovať ich skutkom a schvaľovať ich „svätý“ život. A tak sa stáva, že také duše chodia od jedného spovedníka ku druhému tak dlho, kým nenájdu obeť, ktorá sa im bojí povedať pravdu, obľúbia si takého duchovného vodcu, ktorý nebude opravovať ich omyly, ktorý im neukáže cestu pokory. A v tej pýche bývajú aj vynachádzaví. Svojho spovedníka alebo duchovného vodcu vedia presvedčiť o mimoriadnych daroch, ktorými ich P. Boh zahrňuje; pravda, tie dary si len vymyslia a spovedníka o tom presvedčia, aby si ich viac vážil, aby im dával prednosť pred druhými. A beda kňazovi-spovedníkovi, keď ukáže milšiu tvár iným veriacim. Vylejú na neho žľč závisti a odsúdia ho ako neschopného, ba niekedy príde aj k horším výstupom. Chcú toho spovedníka takrečeno vyčendovať len pre seba, ako by nebol otcom všetkých! Aby u spovedníka alebo duchovného vodcu mali dobré meno, nepovedia mu všetko, zataja pred ním všetky svoje nedokonalosti, najmä tie krikľavejšie. Niekedy mávajú aj tajných spovedníkov, ktorým vyznávajú svoje hriechy a chyby, a duchovnému otcovi pri sv. spovedi rozprávajú len o svojich ctnostných skutkoch a duchovných dobrodeniach, ktorými ich P. Boh obdarúva. O vlastných hriechoch a nedokonalostiach vôbec nerozmýšľajú, a keď si niekedy pomyslí aj na svoju úbohosť, viete, čo urobia? Prosia druhých o modlitbu, aby sa vraj čo najskôr stali lepší! To by teda ešte nebolo celkom zlé, keby to robili naozaj z lásky k Bohu a ku svojej duši; ale oni i tú modlitbu pýtajú len z pýchy, aby u druhých mali dobré meno.

Málo je začiatovníkov, u ktorých by sa neprejavila táto pýcha. Nie u každého rovnako, to je pravda, ale i najmenšie prejavy takejto pýchy treba odstrániť hneď na začiatku. Veď kladú sa základy duchovnému životu, a z rečeného vidno, že na základoch pýchy nebude stáť nadprirodzená budova duchovného života.

— Dr. M. —

LITERATÚRA

JOSEPH GEISELMANN: Geist des Christentums und des Katholicismus. Matthias-Grünewald Verlag, Mainz 1940, str. 491, viaz. RM 12.50. Dr. G. vydáva vo zbierke nemeckých klasických teológov novších čias akúsi ukážku štúdií teologickej romantiky a tiež obraz duchovného nemeckého hnutia (1780—1830), ktoré malo veľký vplyv na náboženskú i filozofickú spisbu týchto čias. Ide najmä o ideologický vplyv romantiky na teológiu, o čom vyšlo viac zaujímavých štúdií z túbingskej teologickej školy. V prítomnej knihe Dr. Sailer v troch štúdiách rozoberá božský pôvod kresťanstva, základné vieroučné pravdy v historickom svetle; veľmi pekná je štúdia o probléme spásy ľudstva. Luzernský teológ Dr. Geiger študuje pojem Cirkvi, jej potrebu a pravdivosť v duchu ideologie romantickej. Proti racionalistickým vykladačom božieho zjavenia Dr. Gügler má tu hlbokú teologickú štúdiu, v ktorej dokazuje z najstarších literárnych prameňov, že učenie racionalistov priechi sa celej kresťanskej tradícii. Dr. Drey píše o vzťahu modernej teologie ku scholastike, o poslaní katolicizmu, o vedúcich zásadách v katolíckych dejinách dogiem, o samospasiteľnosti Cirkvi a o katolickej náuke o obcovaní svätých. Známy nemecký historik Dr. Möhler píše o normách, ktorými sa riadi pisateľ cirkevných dejín. Táto práca je zaujímavá po stránke metodologickej. Ten istý autor má tam článok o vnútorných hodnotách tradície a o jednote Cirkvi. Tieto štúdie vás presvedčia o kráse teologie ako vedy, ktorá je kráľovnou všetkých vied. Dielo odporúčam teológom-historikom. — im.

EUGEN LENSE: Wege zur Klosterpforte. Verlag F. Rauch, Innsbruck-Leipzig 1940, str. 203, broš. RM 3.20, viaz. RM 4.20. Každý človek má svoje osobné zvláštnosti, svoj charakter, preto je zaujímavé študovať, ako vedie božia Prozreteľnosť ľudí všelijakých pováh ku bráne kláštora. Lebo vstup do kláštora nesmieme chápať ako útek zo sveta; je to skôr priblíženie sa k Bohu na dobro a požehnanie celého sveta. V dvadsiatich článkoch opisuje autor rôzne životné cesty, po ktorých šli ľudia v najrozličnejších životných povolaniach do kláštora s regulou benediktínskou, františkánskou a jezuitskou. Hľadali odpočinok duše, ukojenie celej bytnosti, a toto dáva len Boh. Pokoj, to je stále aktuálna téma, o ktorej sa bude písať, lebo pokoj je veľký boží dar. Kto nemá pokoj, hľadá ho, a duševný nepokoj núti mnohých ľudí klopať na brá-

nu kláštora a prosiť o prijatie. V knihe sú krásne psychologicky vyličené mnohé duševné boje ľudí, ktorí až v zátíši kláštora našli ukojenie túžob, po ktorom smädili často dlhé roky. Knihu odporúčam mladšej generácii, lebo nájde v nej celkom prakticky riešené najmodernejšie problémy mladosti. — im.

DIEGO H. GOETZ: *Der begnadete Mensch*. Verlag Herder, Wien 1941, str. 107, viaz. RM 2.20. Má to byť „teológia o človeku“. V siedmych kázňach spracoval autor celú zjavenú náuku o človeku. Človek je tajomstvo, ktoré ťažko pochopí mysliteľ bez viery. Jeho stvorenie je celkom odlišné od stvorenia iných bytností. Človek trpí, modlí sa, a čo môže očakávať? Krásnu odpoveď dáva autor v kázni: eschatologický človek. V kázňach je tiež reč o niektorých problémoch filozofických a sociologických, ktoré rieši autor na podklade zjaveného učenia, ale neobchádza ani dejinné fakty, ktoré toto učenie neprestaly potvrdzovať podnes. Kázne sú, pravda, dlhšie, ale úseky z nich dajú sa použiť aj na kratšie prednesy. Knihu odporúčam. — im.

EDMUND ROESER: *Liturgisches Gebet und Privatgebet*. Verlag Herder, Wien 1940, str. 52, viaz. RM 1. Šíritelia liturgickej modlitby nemôžu sa uspokojiť len tým, že získajú horlivcov, čo denne budú chodiť na sv. omšu a modliť sa z misála. R. hľadá v dejinách Cirkvi dogmatické odôvodnenie liturgického hnutia. Začína modlitbou Krista Pána, a potom študuje, ako smýšľali o súkromnej a verejnej modlitbe apoštoli, cir. Otcovia a stredovekí svätci a učenci. Zvláštnu kapitolu venoval moderným pobožnostiam a súkromným modlitbám. Autor prichádza ku záveru, že liturgická modlitba musí sa stať najvplyvnejším činiteľom v pastorácii. Dielko je spracované vedecky. — im.

JOSEPH BERNHART: *Heilige und Tiere*. Verlag J. Müller, München 1938, str. 240, viazané RM 4.80. Dobrí ľudia majú citlivé a naklonené srdce aj ku nerozumným stvoreniam. To vidíme u dām, ktoré sa starajú o svojich psíčkov viac, než o opustené deti. Dokazujú to aj moderné ozdravovne pre psov a mačky, ba aj cintere pre tieto stvorenia. Je to správne? Odpoveď dá vám táto kniha. Pomer katolíka ku zvieratú je celkom iný, ako pomer spomínaných dām. B. shromaždil v knihe najstaršie kresťanské legendy a povesti zo života kresťanských svätcov a hrdinov. ba pre svoju tému našiel príklady i v živote sv. Jána Bosco. V týchto povestiach sa dočítate, ako sa má dívať na nerozumné zvieratá kresťan, ktorý všade hľadá stopy veľkej lásky božej. Jednotlivé

kapitoly z knihy mohli by sa preložiť do našich mesačných alebo týždenných časopisov. Knihu odporúčam. — im.

Dr. ROBERT SVOBODA: *Das Sakrament der Kranken*. Verlag Herder, Wien 1940, str. 33, broš. RM —.75. Z pastoračnej činnosti vieme, že mnohí veriaci nechcú ani počuť o poslednom pomazaní. Je ťažko chorý, ale posledné pomazanie neprijme, lebo si myslí, že potom by už musel zomrieť. Svoboda vysvetľuje v knižočke nadprirodzenú hodnotu tejto sviatosti, a to tak, aby katolík po nej zatúžil práve tak, ako aj po iných sviatostiach. Vysvetľuje tiež obrady vysluhovania sviatosti posledného pomazania a dáva pokyny, ako sa majú veriaci pripraviť na jej prijatie. — im.

MAXIMILIÁN CHLADNÝ-HANOŠ: *Láska k národu*. Vydala Matica slovenská v Turči. Sv. Martine 1941, str. 242, Ks 33. Po niekoľkých štúdiách z minulých rokov o postavení katolíka k súčasným politickým smerom, kniha Dr. Ch. je nepochybne najvzácnejším vedeckým prínosom. Akési kolísanie a váhanie v národnostných otázkach je príznačné pre mnohých Slovákov, lebo nemajú jasný pojem o národe a o láske k národu. Autor, keď určil pojem národa a národnosti, študuje náuku sv. Písma o láske k národu. Z výpovedí Kristových je jasné, že láska k národu je vec celkom prirodzená. To isté vyplýva z učenia Cirkvi svätej. Keď láska k národu nevybočí z medzí, stanovených Stvoriteľom, stáva sa pre každého človeka i pre národ žriedlom mnohých mravných síl. Katolíckej náuke sa protiví šovinistická láska k národu, lebo tá prevracia hierarchickú stupnicu hodnôt, na ktorej najvyššia hodnota je náboženstvo. Katolícky chápaná láska k národu je akási tehra k výstavbe božieho kráľovstva na zemi. Táto láska má tri základné zásady: Láska k bližnému, suverenita záujmov božích a napokon zásada, že Boh neničí to, čo ako prirodzene šľachetné vložil do ľudskej duše. Pre katolíka láska k národu nie je nejaký pudový prejav, lež mravná a náboženská povinnosť, ktorá vyplýva zo štvrtého božieho prikázania. Kniha Dr. Ch. je naozaj dar slovenskému národu, lebo keď si naša inteligencia osvojí jej zásady v dnešných časoch, a ich prežije, vykoná najdôležitejšiu prácu, ktorú od nej vyžaduje terajšia situácia národa. V tejto knihe predstavuje sa slovenskému vedeckému svetu katolícky intelektuál vzácných kvalít, tiež spolubudovateľ smeristického hnutia, ktorému ďakujeme za takýto dar národu a k ďalšej práci želáme mu mnoho božieho požehnania. — im.

Dr. JOZEF KLČO: *Flectamus genua. Eucharistické kázne. Nákladom vlastným. Broš. Ks 30, viaz. Ks 38. Dostať u autora (dekana-farára vo Veľkých Bieliciach, okres Topoľčany).*

Autor už štvrtým väčším dielom obohacuje teologickú literatúru slovenskú. O dôležitosti predmetu nie je potrebné sa zmieniť. Ako „Christus heri, hodie et in saecula“, tak aj Sviatosť lásky bola, je a bude našim najväčším pokladom. Práve tento nesmierne dôležitý predmet: „quia maior omni laude“, vyžaduje čo najväčšiu pozornosť, pohotovosť, ale predovšetkým lásku od toho, kto chce o Eucharistii písať.

Po prečítaní kázni eucharistických Dr. J. Klču nemôžeme a nechceme sa zbaviť tej skutočnosti, že rozohrialo sa naše srdce a ten svätý oheň nebude držať iba pre seba, ale rozohrejeme ním duše našich veriacich, aby sa uskutočňovali slová sv. Pavla: Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus.

Vidíme aspoň niečo z obsahu. Po obrazoch zo Starého zákona (1. kázeň) ešte v 29. kázňach podáva autor náuku o Sviatosti oltárnej. Obeta Melchizedechova, manna na púšti, zázračné jedlo proroka Eliáša, Kafarnaum, Jeruzalem, oltár, pravda, bludy, zázraky, prítomnosť Spasiteľa, bohostánok, obeta, sv. omša, prvá omša, oltár a kríž, liturgia sv. omše, sv. omša za živých, za mŕtvych, priatelia sv. omše, nepriatelia sv. omše, duševný pokrm, bohatá hostina, nehodné prijímanie, časté sv. prijímanie, Božské Srdce: to by bol stručný obsah diela. Nebude od vecí podať rozbor niektorých kázni. Napr. 5. kázeň: Ježiš je vo Sviatosti oltárnej skutočne prítomný. V úvode je príklad zo života Leonarda da Vinci: Kto má pravdu? Stať má tieto čiastky: 1. Obraz Krista Pána; 2. obraz Luthera; 3. obraz Zwingliho. Záver: Kto má pravdu. Výborná obrana pravdy o Sviatosti oltárnej. Prítom nielen poučuje, ale pôsobí na city a vôľu. Mimoriadne je pôsobivá kázeň: Prvá omša. Úvod: Prvá sv. omša na svete. Kňazstvo Ježiša Krista. Stať: 1. Očistenie duše pred sv. omšou. 2. Kyrie eleison prvej sv. omše. 3. Gloria. 4. Prvé evanjelium. 5. Credo prvej sv. omše. 6. Obetovanie Ježišovej sv. omše. 7. Prvé premenenie. 8. Pater noster prvej sv. omše. 9. Prvé prijímanie. 10. Prvé požehnanie Veľkňaza. 11. Prima missa est. Záver: Obráťme sa všetci nielen tvárou, ale i srdcom k nemu. V práci je to rozvrhnuté na jednu kázeň, ale látky je dosť pre cyklus. Ešte spomeniem poslednú kázeň: Poďme k Srdcu Ježišovmu. 1. Ku akému srdcu ideme...? 2. Prečo ctíme práve Srdce Pána Ježiša Krista...? Či je úcta Božského Srdca spasiteľná...?

Kázne vynikajú bohatstvom látky, jasným vysvetlením pravdy, pádnymi dôkazmi, vrúcnosťou pô-

sobenía na vôľu, pútavým prednesom, jasným rozdelením. Známý dobrý kazateľ 33 rokov sbieral kvety tejto duchovnej kytice, aby ju obetoval svojmu Majestroví a venoval svojim oltárnym bratom. Dobrú službu nám preukáže táto kniha aj pre vlastnú duševnú potrebu; dobre urobíme, keď celú knihu pozorne premeditujeme. Naše flectamus genua bude v každom ohľade dôstojnejšie. Poslúži nám dobre ako kazateľom a katechétom, veď dáva nám do rúk výtečnú pomôcku na to, aby veriaci a školská mládež čím lepšie poznali a milovali Ježiša Krista.

Úprava knihy je veľmi vkusná, tlač pekná.

Povďační sme autorovi, že svoju životnú skúsenosť a učenosť nezakopal, ale vynesení na svetlo božie svoj fakľový pochod novou žiarou doplnil.

Rudolf Formánek, kanoník.

JANKO SILAN: Slávme to spoločne. Elégia. Vydal Fr. Urbánek a spol. v Trnave 1941; str. 34, Ks 18. Jemný básnik knižku venuje svojej zomrelej matke Helene Ďurkovej († 14. decembra 1933). Ukazuje sa taký ľudský, so srdcom z mäsa, so srdcom citlivým na bolesť tohto slzavého života. Z vďačných slov básnikových, prehriatych životným teplom štvrtého prikázania, aspoň trochu vycítíme, aký veľký bol jeho záľ, keď anjel smrti privrel matkine oči, aby zočily svetlo večité. Básnik s mŕtvymi pretrháva hate, čo bránia nám túlať sa po široširých diaľavách, po neohraničených priestoroch, kde Boh je obživa tých, čo nezmeniteľne sú pod krídlami ničím nenarúšaného pokoja. Vidí tam svoju matku „mlčiacu, žiariacu vo svetle neviditeľnom a skrytom“. Chcel by jej porozprávať mnoho vecí a „kričať jej cez smrť a cez priestor a cez čas“. Najmä chcel by jej povedať, že je smutný. Ale svoj zármutok vyrovnáva, zľaduje hrdinským prijatím trpkkej skutočnosti, ktorej Boh je pán a ktorý sa jej dal zrodiť len preto, lebo je dobrý a miluje. Duch ozajstnej kresťanskej odovzdanosti do teplých rúk Prozreteľnosti dáva žiarivú pečať básnikovmu boľu a vlieva hojivý balzam do rán jeho duše, takže napokon sa zdá, ako by už strasť necítil. „Kto rany prijme, toho nerania.“ Strháva si okovy časnosti a ponoruje sa do mora večnosti, aby s matkou spoločne slávil nevädnucci sviatok, aby slávil jej dokonalú, nespupnanú slobodu, čo je odmenou „dlane vreľým ľuňom rozžieranej“, ktorá si v láske dobývala nebesá. — Ustavične vraví s matkou alebo o matke. Ale celá elégia robí dojem, ako by smrť matkina bola len východiskom svätých túžob po transcendentálnych hodnotách, východiskom pre let do nadsmyselnej výše, v ktorej „miznú biele pásy“, to jest duše bez ne-

pohodnej príťaže časnosti. Tam by chcela večne byť roztúžená básnikova duša. Cesty sú dlhočizné, a človek ľahko ustane. Preto nebeskou krásou zaodiatu matku prosí, aby sa prihovárala: „Aby som dobre videl // kontúry pravých sídel // a lásku všade, // aj v utrpení mnohom // aj v ukrivdení strohom, // aby som nikdy neublížil pravde // a nehádal sa s Bohom.“

Silanova elégia je básnické dielko dôstojné katolíckeho kňaza aj po stránke obsahovej aj po stránke tvarovej. Hiboké metafyzické a psychologické pravdy prelial do veršov. Dýcha z nich hlboká viera. Dúfajme, že básnické nadanie Silanovo bude sa rozvíjať najmä na duchovných lučinách, na ktorých môže nájsť najmohutnejšie rozvitie. Veľdúch, vierou okridlený, vyššie zaletí ako ten, ktorého unáša iba rozochvenie číro prirodzeného poriadku. Fr. amg, OP.

V Herdrovej zbierke: SEELSORGE IM AUFBAU, Dr. Karol Rudolf vydal tri veľmi cenné knížky pre kňazov. Sú to zbierky štúdií a článkov viacerých nemeckých teologov a verejných činiteľov, ktoré budú zaujímať najmä mladších oltárnych bratov; pravda, s úžitkom si ich prečítajú i starší kňazi. Pripomeniem iba hlavnejšie štúdie z každého sväzku. Prvý sväzok: Neue Einsicht. 1941, str. 108, broš. RM 2.: Co charakterizuje kňazské šťastie, alebo kňazský nepokoj? Ako má vyzeráť dnešná pastorizácia; prirodzené prvky náboženstva v kresťanstve, atď. Druhý sväzok: Heiliges Leben im Gotteshaus. 1941, str. 152, broš. RM 2.60.: Ako má kňaz pripraviť veriacich na vianočné sviatky, na Veľkú noc, na misie; ako má prežívať farnosť nejaký sviatok, prvé sv. prijímanie vo farnosti, čo robiť pri príprave na birmovku, ako spovedať konvertitov, svadba, ľudové pobožnosti, mesačný plán pastoračnej činnosti, modlitba a veriaci, kostol a veriaci, náboženské divadlá, rodičovské poučenia v kostole, atď. Tretí sväzok: Die Pfarrgemeinde wächst. 1941, str. 135, broš. RM 2.20. Kresťanská domácnosť, vedúca farskej domácnosti, bratský život na fare, kňazské vianoce, kňazské priateľstvo, farský dvor, farská kancelária, osobná kňazská pošta, zariadenie farského bývania, ošetrovatelia kňaza, keď je chorý, umelecká výzdoba kostola, význam farskej kroniky, miništranti, atď. Všetky tri sväzky odporúčam našim bohoslovcom. Ale, ako hovorím, poučia sa aj starší kňazi, veď kňaz sa učí až do smrti. — im.

Vo zbierke: Zeugen des Wortes, vydalo nakl. Herder nasledujúce knihy: AUGUSTINUS: Die Hochzeit zu Kana, str. 72, viaz. RM 1.20.

Je to výňatok z krásnych rečí sv. Augustína na evanjelium sv. Jána. Sv. Augustín vari najlepšie prenikol smysel štvrtého evanjelia, preto jeho výklady ostanú vždy časové. VINZENZ VON PAUL: *Gespräche*, str. 81, viaz. RM 1.20. Krásny pohľad na život a hrdinské obete milosrdných sestier, ktoré pracovali so sv. Vincentom z Pauly. — *Die Märtyrerakten des zweiten Jahrhunderts*, str. 90, viaz. RM 1.20. Sedem zaujímavých zpráv o hrdinskej smrti kresťanov druhého storočia. Je to praktické vysvetlenie významu mučeníctva. — J. A. MÖHLER: *Kirche und Geschichte*, str. 61, viaz. RM 1.20. Nakoľko dejiny sú hybnou silou konania v prítomnosti, je dôležité, aby kresťan správne chápal smysel dejín. Autor patrí k najlepším spisovateľom v odbore cirkevných dejín, a v tomto sväzku podáva veľmi cenné poučky, vyplývajúce zo správneho chápania smyslu dejín. Dejiny nie sú ničím iným, ako „uskutočnením večného plánu božieho s ľudstvom v čase“. Z tejto definície vyvodzuje M. praktický význam príchodu Krista na svet, lebo je to najdôležitejší dejinný čin, ďalej význam Cirkvi a štátu, a pod. Knižička je spracovaná odbornou, odporúčam ju všetkým, ktorí chcú poznať praktický význam dejín. — im.

ROČENKA pro liturgické umění. Nakl. Vyšehrad, Praha 1941, str. 108, Ks 32. Dostať v mis. kniž. v Nitre. Tento sborník je prvá väčšia publikácia v Česku, ktorá chce presvedčivo soznámiť českých katolíkov s vedúcimi zásadami liturgického umenia. Lebo liturgické umenie i dnes mnohí chápu ako mŕtve kopírovanie starých tradičných foriem, ktoré sa už prežili. Pravda, to je omyl. V cirkevnom umení prevláda duch. Snahou liturgického umenia je: vystihnúť hlboký význam vecí slúžiacich liturgii a zo všetkých síl slúžiť liturgii. To je vedúca zásada tejto ročenky. V knihe nájdete mnoho návrhov, fotografií a plánov, ako načim uskutočňovať zásady liturgie. —im

Dr. SILVESTER BRAITO: *Základy*. Nakl. Velehrad, Olomouc 1941, str. 232, broš. Ks 26. Cestujúci Dr. Braito pozoruje život, a keď príde domov, píše. V tejto knihe sú vysvetľované najzákladnejšie pravdy náboženstva, ale tak, ako ich má poznať terajší človek, a najmä ako si ich má osvojiť. Každý životný prejav človeka nachádza ozvenu vo zjavenej náuke, len ju treba ľudom priblížiť. A to sa autorovi vždy podarilo. Ako tomistický teológ dobre pozná aktuálnosť božieho učenia, a všestranná činnosť autora umožňuje mu toto učenie prelievať do srdca bližných. Z takejto činnosti vznikly aj *Základy*. Sú písané pre inteligenciu; dá sa z nich čerpať aj pre kázne. — im.

môžeme zaplatiť, preto obraciame sa na našich známych a priateľov s prosbou o nejaký dar na študentský smeristický fond. Čo dáte študentom, dáte národu, dáte to sebe. I za ten najmenší dar vyslovujeme vám **Pán Boh zaplať!** **REDAKCIA.**

Nemecké knihy, ktoré sú recenzované v revue **Smer**, môžeme vám objednať. Napište nám, ktoré knihy sa vám páčia, a my vám ich ochotne objednáme.

S. K., študent, B. Bystrica. Ďakujeme vám za adresy. Tým trom novým smeristom časopis sme odoslali, ale prvé a tretie číslo už nemáme. Predplatné majú vyrovnané na rok 1941. Teší nás, že ste sa tak živo a účinne zapriahli do smeristickej roboty. Keď to bude možné, príde-me aj k vám, ale všetko sa musí pripraviť. Osvojujte si naše zásady, prežívajte ich, lebo vy mladí musíte uskutočniť na Slovensku program, ktorý hlásame v **Smere**. Rozširujte **Smer** medzi spolužiakmi.

V. K., kaplán v H. Vaša spolupráca so **Smerom** je vítaná. To nám píše viacerí dp. kapláni, čo čítali **Smer** ako bohoslovci, že teraz **Smer** je im duševným pokrmom v pastorácii. Napište smelo, ktoré články v **Smere** páčia sa vám najviac, veď zdravá kritika je vždy osožná.

ŠTUDENTI. Vy ste to pokolenie, ktoré o pár rokov zrekatolicizuje našu vlasť. Od vás čakáme nový život, novú prácu! Preto **Smer** sa hlási za vášho najlepšieho priateľa a radcu. Nám neide o peniaze, nám ide o vaše katolícke

duše, preto dávame vám Smer buď zadarmo alebo za najmenší poplatok. Veď P. Boh sa už postará, že i vaše exempláre nejako zaplatíme. Ale od vás žiadame, aby ste boli čestnou gardou smeristického hnutia na svojich ústavoch. Získajte nám svojich kolegov pre Smer.

Na tlačový fond prispeli: F. Sliva, farár, Trnava Ks 60. Po 20 Ks: Ján Vojtaššák, biskup; M. Kollárik, Prievidza; A. Schlachtová, Ružomberok; Karol Bašo, Bratislava; — 10 Ks: M. Pizerák, farár, Rudno n/Hr.

Našich čitateľov upozorňujeme, že román Gustáva Flauberta „SALAMBO“, ktorý vydala Spoločnosť priateľov klasických kníh, je na cirkevnom indexe. Každý katolík sa prehrešuje proti svojmu svedomiu, keď bez zvláštneho cirkevného dovolenia tento román vo svojom dome prechováva, číta alebo akokoľvek odporúča a rozširuje.

Súčasne oznamujeme všetkým smeristom, že tendenčne protikatolícky je článok „Veľký inkvizítor“ od F. M. Dostojevského, uverejnený v Slovenských pohľadoch (Roč. 57, č. 2, str. 121 a nasl.); ďalej veršovaná dráma „Jánošík“ od Márie Rázusovej-Martárovej, a konečne novovydaný román „Odkaz mŕtvych“ od Martina Rázusa.

Katolícka verejnosť protestuje proti takýmto článkom a knihám, v ktorých na vymyslenom historickom podklade verejne sa uráža a hanobí katolícke náboženstvo.

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.